

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

MICHAL BOBEK

19 päivänä marraskuuta 2020¹

Asia C-505/19

WS

vastaan

Saksan liittotasavalta

(Ennakkoratkaisupyyntö – Verwaltungsgericht Wiesbaden (hallintotuomioistuin, Wiesbaden, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol) antama punainen ilmoitus – Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artikla – Ne bis in idem -periaate – SEUT 21 artikla – Henkilöiden vapaa liikkuvuus – Direktiivi (EU) 2016/680 – Henkilötietojen käsittely

I Johdanto

1. Tässä asiassa tulee esiin kaksi uutta kysymystä, jotka koskevat ne bis in idem -periaatteen Schengen-alueella soveltamisen seurauksia sellaisiin tekoihin liittyen, joista kansainvälinen rikospoliisijärjestö (Interpol) on kolmannen valtion pyynnöstä julkaissut punaisen ilmoituksen (red notice). Punaisia ilmoituksia annetaan henkilöistä, joita etsitään joko syytetoimia tai rangaistuksen suorittamista varten. Ne ovat ennen kaikkea lainvalvontaviranomaisille maailmanlaajuisesti esitettyjä pyyntöjä, jotka koskevat etsittyjen henkilöiden olinpaikan selvittämistä ja mahdollisuuksien mukaan heidän liikkumisensa väliaikaista rajoittamista heidän luovuttamistaan koskevaa pyyntöä odottaessa.

2. Ensiksi saavatko Euroopan unionin jäsenvaltiot panna punaisen ilmoituksen täytäntöön ja näin rajoittaa etsityn henkilön liikkumista, jos toinen Euroopan unionin jäsenvaltio on ilmoittanut Interpolille ja samalla myös kaikille muille Interpolin jäsenille, että kyseinen ilmoitus liittyy tekoihin, joihin voidaan mahdollisesti soveltaa ne bis in idem -periaatetta? Toiseksi saavatko Euroopan unionin jäsenvaltiot silloin, kun ne bis in idem -periaatetta sovelletaan, käsitellä punaiseen ilmoitukseen sisältyviä etsityn henkilön henkilötietoja edelleen?

¹ Alkuperäinen kieli: englanti.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

3. Interpolin perussäännön, joka laadittiin 1956 ja jota on viimeksi muutettu 2008, 2 artiklan 1 kohdan mukaan yksi Interpolin tavoitteista on

“kaikkien rikospoliisiviranomaisten mahdollisimman laajan keskinäisen avunannon varmistaminen ja edistäminen eri maiden lainsäädännön rajoissa ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen hengessä”.

4. Interpolin perussäännön 31 artiklassa määrätään seuraavaa: ”Interpolin tavoitteiden edistäminen edellyttää jatkuvaa ja aktiivista yhteistyötä sen jäsenten kanssa, joiden tulisi tehdä maidensa lainsäädännön puitteissa kaikkensa osallistuakseen tehokkaasti sen toimintaan.”

5. Vuonna 2011 annettujen ja viimeksi vuonna 2019 muutettujen Interpolin tietojenkäsittelyä koskevien sääntöjen (Interpol’s Rules on the Processing of Data, IRPD) 73 artiklan 1 kohdan mukaan Interpolin ilmoitusjärjestelmä muodostuu tietyissä tarkoituksissa julkaistavista värikoodatuista ilmoituksista ja erityisistä ilmoituksista. Punaiset ilmoitukset julkaistaan tavallisesti kansallisen keskusviraston pyynnöstä ”etsityn henkilön olinpaikan selvittämiseksi, hänen säilöön ottamiseksi, kiinni ottamiseksi tai hänen liikkumisensa rajoittamiseksi hänen luovuttamiseksi tai muuta laillista toimenpidettä varten” (IRPD:n 82 artikla). IRPD:n 87 artiklan mukaan on niin, että jos henkilön, josta on annettu punainen ilmoitus, olinpaikka selvitetään, maan, jossa henkilö oleskelee, on ”(i) viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle kansalliselle keskusvirastolle tai kansainväliselle yksikölle ja pääsihteeristölle henkilön löytymisestä, jollei kansallisesta lainsäädännöstä ja sovellettavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu”, ja ”(ii) toteutettava kaikki muut kansallisen lainsäädännön ja sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaiset toimenpiteet, kuten etsityn henkilön väliaikainen säilöönotto tai hänen liikkumisensa valvonta tai rajoittaminen.”

B Unionin oikeus

6. Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen² (jäljempänä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus) 3 lukuun (jonka otsikko on ”Ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta”) sisältyvässä 54 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Henkilöä, jota koskevassa asiassa sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion, ei voida syyttää samasta teosta toisen sopimuspuolen toimesta edellyttäen, että tämä henkilö on tuomion saatuaan suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida tuomion antaneen sopimuspuolen lain mukaan enää suorittaa.”

² EYVL 2000, L 239, s. 19.

7. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 57 artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Jos sopimuspuoli syyttää henkilöä rikoksesta ja jos tämän sopimuspuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on syytä epäillä, että syyte koskee samaa tekoa, josta toinen sopimuspuoli on hänet jo kerran lainvoimaisesti tuominnut, näiden viranomaisten on tarpeelliseksi katsoessaan pyydettävä asianomaiset tiedot sen sopimuspuolen toimivaltaisilta viranomaisilta, jonka alueella tuomio on annettu.

2. Pyydetty tiedot on annettava mahdollisimman pikaisesti, ja ne on otettava huomioon päätettäessä meneillään olevan käsittelyn jatkamisesta.”

8. Luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680³ johdanto-osan 25 perustelukappaleen mukaan kaikki jäsenvaltiot ovat Interpolin jäseniä, ja ”sen vuoksi unionin ja Interpolin yhteistyötä on aiheellista tiivistää edistämällä tehokasta henkilötietojen vaihtoa ja turvaamalla samalla perusoikeuksien ja -vapauksien noudattaminen henkilötietojen automaattisessa käsittelyssä”.

9. Direktiivin 2016/680 3 artiklaan sisältyvän määritelmän mukaan ”käsittelyllä” tarkoitetaan ”toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai muutoin, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista”.

10. Direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa, että henkilötietoja ”käsitellään lainmukaisesti ja asianmukaisesti”, niitä ”kerätään tiettyjä nimenomaisia ja laillisia tarkoituksia varten, eikä niitä käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla”, ja että ne ovat ”asianmukaisia ja olennaisia eivätkä ne ole liian laajoja niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään”.

11. Saman direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin se on tarpeen toimivaltaisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi 1 artiklan 1 kohdan tarkoitusta varten ja se perustuu unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön”.

12. Direktiivin 2016/680 16 artiklan mukaan rekisteröidyillä on oltava ”oikeus henkilötietojen oikaisemiseen tai poistamiseen sekä käsittelyn rajoittamiseen”.

13. Direktiivin 2016/680 V luvun (joka sisältää 35-40 artiklan) otsikko on ”Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille”, ja siinä säännellään mm. edellytyksistä, joilla henkilötietoja voidaan siirtää kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle.

³ EUVL 2016, L 119, s. 89. Direktiivin säännöksissä olevat alaviitteet on jätetty pois.

C Kansallinen oikeus

14. Saksan rikosprosessilain (Strafprozessordnung, StPO) 153a §:n 1 momentissa säädetään sellaisten rikosten osalta, joista on säädetty rangaistukseksi sakkoa tai vankeusrangaistus, jonka vähimmäiskesto on vähemmän kuin yksi vuosi, että syyttäviviranomainen (voi pääasian oikeudenkäynnin aloittamiseen toimivaltaisen tuomioistuimen ja rikosoikeudenkäynnin kohteena olevan henkilön suostumuksin tilapäisesti luopua syytteen nostamisesta ja asettaa kyseiselle henkilölle ehtoja ja määräyksiä, kuten rahasumman maksaminen hyväntekeväisyyteen tai valtiokonttoriin, kun tämä on riittävää poistamaan yleisen intressin oikeudenkäynnin aloittamiseen ja kun rikoksen vakavuus ei tätä estä. Jos rikosoikeudellisen menettelyn kohteena oleva henkilö noudattaa näitä ehtoja ja määräyksiä, kyseessä olevasta käyttäytymisestä ei enää voida nostaa syytettä.

15. Liittovaltion rikospoliisista ja liittovaltion ja osavaltioiden välisestä rikospoliisin alaan liittyvästä yhteistyöstä 1.6.2017 annetun lain⁴ (Gesetz über das Bundeskriminalamt [BKA] und die Zusammenarbeit des Bundes und der Länder in kriminalpolizeilichen Angelegenheiten) 3 §:n 1 momentin mukaan BKA on Saksan liittotasavallan kansallinen keskusvirasto Interpolin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

III Tosiseikat, kansallinen menettely ja ennakkoratkaisukysymykset

16. Interpol antoi vuonna 2012 Amerikan yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä erästä Saksassa asuvaa Saksan kansalaista (kantaja) koskevan punaisen ilmoituksen kaikille kansallisille keskusviranomaisille hänen olinpaikkansa selvittämiseksi, hänen kiinni ottamiseen tai hänen liikkumisensa rajoittamiseksi luovuttamista varten. Punainen ilmoitus perustui Yhdysvaltojen viranomaisten antamaan, mm. lahjontaa, rahanpesua ja petosta koskevaan pidätysmääräykseen.

17. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan Münchenin (Saksa) syyttäviviranomainen oli jo aloittanut kantajaa koskevan esitutkinnan samoista teoista, joita punainen ilmoitus koski. Tutkinta lopetettiin vuonna 2009 sen jälkeen, kun kantaja oli suorittanut tietyn rahasumman StPO:n 153a §:n 1 momentin mukaisesti.

18. Oltuaan yhteydessä kantajaan BKA sai vuonna 2013 pyynnöstään Interpolin julkaisemaan kyseiseen punaiseen ilmoitukseen lisäyksen, jossa todettiin, että BKA katsoi, että ne bis in idem -periaate oli sovellettavissa väitettyihin tekoihin, joista ilmoitus oli annettu. Lisäksi Saksan viranomaiset pyysivät – tosin tuloksetta – Yhdysvaltojen viranomaisia poistamaan punaisen ilmoituksen.

19. Kantaja nosti vuonna 2017 Verwaltungsgericht Wiesbadenissa (Wiesbadenin hallintotuomioistuin, Saksa) kanteen Saksan liittotasavaltaa vastaan, jota BKA edusti. Hän vaati, että vastaaja velvoitettaisiin toteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet punaisen ilmoituksen poistamiseksi. Kantaja totesi, että hän ei voi matkustaa mihinkään Schengenin sopimuksen sopimuspuolena olevaan valtioon ilman vaaraa joutua pidätetyksi. Kyseiset valtiot olivat näet punaisen ilmoituksen vuoksi merkinneet hänet etsittyjen henkilöiden luetteloihinsa. Kantajan mukaan tilanne oli Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja

⁴ BGBl. I, s. 1354.

SEUT 21 artiklan vastainen. Kantaja väitti lisäksi, että se, että jäsenvaltioiden viranomaiset käsittelevät hänen punaiseen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietojaan edelleen, oli vastoin direktiivin 2016/680 säännöksiä.

20. Tätä taustaa vasten Verwaltungsgericht Wiesbaden, joka oli epävarma unionin oikeuden relevanttien säännösten ja määräysten tulkinnasta, päätti 27.6.2019 lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat kysymykset ennakkoratkaisun saamiseksi:

- ”1) Onko Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa, luettuna yhdessä [Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä perusoikeuskirja] 50 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jo rikosoikeudellisen menettelyn aloittaminen saman teon perusteella on kielletty kaikissa Schengenin sopimuksen sopimusvaltioissa, kun Saksan syyttäviviranomainen on päättänyt aloitetun rikosoikeudellisen menettelyn sen jälkeen, kun syytetty on täyttänyt tietyt ehdot ja erityisesti suorittanut määrätyn, syyttäviviranomaisen vahvistaman rahasumman?
- 2) Kielletäänkö SEUT 21 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltioita panemasta täytäntöön kolmansien valtioiden esittämiä kiinniottoa koskevia pyyntöjä, jotka esitetään kansainvälisen järjestön – kuten Interpolin – kautta, kun kiinniottoa koskevan pyynnön kohteena on unionin kansalainen ja jäsenvaltio, jonka kansalainen hän on, on esittänyt epäilyjä sanotun pyynnön yhdenmukaisuudesta ne bis in idem -periaatteen kanssa kansainväliselle järjestölle ja näin ollen myös muille jäsenvaltioille?
- 3) Onko SEUT 21 artiklan 1 kohdan määräys esteenä jo rikosoikeudellisen menettelyn aloittamiselle ja väliaikaiselle kiinniottamiselle jäsenvaltioissa, joiden kansalainen asianomainen henkilö ei ole, mikäli se on ristiriidassa ne bis in idem -periaatteen kanssa?
- 4) Onko direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 8 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa, tulkittava siten, että jäsenvaltiot ovat velvollisia antamaan lainsäädäntöä sen varmistamiseksi, että silloin, kun menettely johtaa syyteoikeuden raukeamiseen, kaikissa valtioissa, jotka ovat Schengenin sopimuksen sopimusvaltioita, Interpolin julkaisemien punaisten ilmoitusten (”Red Notice”), joiden pitäisi johtaa uuteen rikosoikeudelliseen menettelyyn, edelleen käsittely on kielletty?
- 5) Onko kansainvälisellä järjestöllä, kuten Interpolilla, riittävä tietosuojaan taso silloin, kun direktiivin 2016/680 36 artiklassa tarkoitettua tietosuojaan riittävyttä koskevaa päätöstä ei ole tehty ja/tai 37 artiklassa tarkoitettuja asianmukaisia suojatoimia ei ole vahvistettu?
- 6) Saavatko jäsenvaltiot jatkaa sellaisten tietojen käsittelyä, jotka kolmannet valtiot ovat ilmoittaneet Interpolin julkaisemaa punaista ilmoitusta varten, vain silloin, kun kolmas valtio pyytää tämän etsintäkuulutuksen välityksellä kiinniottoa ja luovuttamista ja on esittänyt kiinniottoa koskevan pyynnön, joka ei ole ristiriidassa unionin oikeuden ja erityisesti ne bis in idem -periaatteen kanssa?”

21. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan 1 kohdassa määrättyssä kiireellisessä menettelyssä. Unionin tuomioistuin päätti 12.7.2019 antamallaan määräyksellä, että pyyntöön ei ollut tarpeen suostua.

22. Interpol poisti kantajaa koskevan punaisen ilmoituksen 5.9.2019 Yhdysvaltojen viranomaisten pyynnöstä.

23. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ilmoitti 11.11.2019 vastauksessaan unionin tuomioistuimen esittämään kysymykseen tämän tapahtuman vaikutuksista käsiteltävään asiaan, että se aikoi pysyttää ennakkoratkaisupyynnönsä. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin selitti, että kantaja oli pyytänyt pääasian kanteen kohteen mukauttamista. Kantaja pyytää nyt ennakkoratkaisua pyytävää tuomioistuinta velvoittamaan Saksan liittotasavallan toteuttamaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet (i) sen estämiseksi, että Interpol antaa uuden punaisen ilmoituksen samoista teoista, ja jos näin tapahtuu, (ii) uuden punaisen ilmoituksen poistamiseksi. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin selittää, että kansallisen lainsäädännön mukaan kanteen kohdetta voidaan mukauttaa ja katsoa, että se koskee vahvistuskannetta, joka on jatkoa aiemmalle kanteelle (Fortsetzungsfeststellungsklage). Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo näin ollen, että esitetyillä kysymyksillä on edelleen merkitystä sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi.

24. Käsiteltävässä asiassa kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet kantaja, BKA, Belgian, Tšekin, Tanskan, Saksan, Kreikan, Ranskan, Kroatian, Alankomaiden, Puolan, Romanian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Euroopan komissio. Kantaja, BKA, Belgian, Tšekin, Tanskan, Saksan, Espanjan, Ranskan, Alankomaiden ja Suomen hallitukset sekä komissio esittivät myös suulliset huomautuksensa 14.7.2020 pidetyssä istunnossa.

IV Asian tarkastelu

25. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta ennen kaikkea, onko unionin oikeus esteenä sille, että kun Interpol antaa kolmannen valtion pyynnöstä punaisen ilmoituksen ja kyseinen ilmoitus koskee tekoja, joihin ne bis in idem -periaate voi olla sovellettavissa, jäsenvaltiot (i) panevat tämän ilmoituksen täytäntöön rajoittamalla etsityn henkilön liikkumisvapautta ja (ii) edelleen käsittelevät hänen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietojaan.

26. Voi olla hyödyllistä aluksi selittää lyhyesti, mikä punainen ilmoitus on. Interpolin perussäännön 82 artiklan mukaan punaiset ilmoitukset julkaistaan rikosten tutkinnan ja syytteenpanon alalla toimivaltaisten kansallisten tai kansainvälisten viranomaisten pyynnöstä ”etsityn henkilön olinpaikan selvittämiseksi ja hänen säilöön ottamiseksi, kiinni ottamiseksi tai hänen liikkumisensa rajoittamiseksi hänen luovuttamiseksi tai muuta laillista toimenpidettä varten”. Interpolin perussäännön 87 artiklassa todetaan, että jos henkilön, josta on annettu punainen ilmoitus, olinpaikka selvitetään, sen maan viranomaisten, josta henkilö on löydetty, on välittömästi ilmoitettava pyynnön esittäneille viranomaisille ja Interpolille hänen löytymisestään ja ”toteutettava kaikki muut kansallisen lainsäädännön ja sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaiset toimenpiteet, kuten etsityn henkilön väliaikainen säilöönotto tai hänen liikkumisensa valvonta tai rajoittaminen”.

27. Tämän vuoksi se, että Interpol antaa punaisen ilmoituksen, on vain yhden Interpolin jäsenen esittämä avunpyyntö muille jäsenille etsityn henkilön olinpaikan selvittämiseksi ja mikäli mahdollista hänen liikkumisensa rajoittamiseksi. Punainen ilmoitus ei ole luovuttamispyyntö eikä se automaattisesti saa aikaan luovuttamispyyntöä, joka on tarvittaessa laadittava erikseen. On kuitenkin selvää, että punainen ilmoitus annetaan luovuttamismenettelyn tai sen kaltaisen menettelyn toteuttamiseksi.

28. Tämän tultua selvennetyksi ja ennen käsiteltävässä asiassa esiin tulevien aineellisten kysymysten tutkimista on tarkasteltava eräitä menettelyllisiä seikkoja.

A Ennakkoratkaisupyyntön tutkittavaksi ottaminen ja edelleen olemassa oleva tarve saada siihen vastaus

29. Ensiksi BKA ja Belgian, Tšekin, Saksan, Kreikan, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset esittivät epäilyksensä siitä, oliko ennakkoratkaisupyyntö ylipäätään otettava tutkittavaksi. Niiden tältä osin esittämät väitteet voidaan jakaa neljään ryhmään, joissa esitetään pääasiallisesti, että (i) ennakkoratkaisupyyntö ei sisällä riittävästi yksityiskohtia relevantista tosiasiallisesta tilanteesta, (ii) pääasiassa kyseessä oleva tilanne rajoittuu Saksan alueelle eikä siihen liity todellista rajatylittävää osatekijää, (iii) ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käsiteltävänä oleva kanne on jätettävä tutkimatta ja/tai se on joka tapauksessa perusteeton, ja (iv) kanne merkitsee väärinkäyttöä, koska sillä riitautetaan muiden jäsenvaltioiden kuin Saksan toimivalta panna punainen ilmoitus täytäntöön.

30. Nämä väitteet eivät mielestäni ole vakuuttavia.

31. Ensiksi on totta, että ennakkoratkaisupyyntö on erityisen suppea. Pyyntön perusteella, sellaisena kuin se on asianosaisten ja muiden osapuolten lausumilla täydennettynä, unionin tuomioistuimen on kuitenkin mahdollista tietää, mitä kysymyksiä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää ja miksi. Tämän vuoksi unionin tuomioistuimella on käytettävissään hyödyllisen vastauksen antamiseksi tarpeelliset tosiseikat ja lainsäädäntöön liittyvät seikat.

32. Toiseksi pääasiassa kyseessä oleva tilanne ei millään tavoin ole vain Saksan sisäinen. Yhtäältä on niin, että vaikka oikeusriita tosin koskee Saksassa asuvaa Saksan kansalaista, joka riitauttaa Saksan viranomaisten menettelyn, tämän riitauttamisen syy on se, että hän väittää, että hänelle SEUT 21 artiklassa vahvistettua liikkumisvapautta unionin alueella on rajoitettu. Unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti todennut, että määräyksiä, joissa taataan vapaata liikkuvuutta koskevat oikeudet ja joihin SEUT 21 artikla kuuluu, on tulkittava laajasti.⁵ Se, että unionin kansalainen ei ehkä (vielä) ole käyttänyt oikeuksiaan, ei merkitse, että tilanne on täysin valtion sisäinen.⁶ Mielestäni SEUT 21 artiklaan voi vedota henkilö, joka tosiasiallisesti ja aidosti pyrkii käyttämään tätä vapautta.⁷ Näin todella on kantajan tilanteessa: hänen toimintansa ennen pääasian oikeudenkäyntiä ja sen jälkeen – erityisesti hänen yhteydenpitonsa BKA:n ja useiden muiden jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa – osoittaa selvästi, että hänen aikomuksensa käyttää tätä vapautta ei ole vain hypoteettinen eikä siihen ole vedottu vain välineellisesti.⁸

33. Toisaalta direktiivin 2016/68 soveltaminen ei rajoitu rajatylittäviin tilanteisiin. Sama koskee itse asiassa myös perusoikeuskirjan 50 artiklaa ja Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa: näitä molempia määräyksiä voidaan selvästi soveltaa myös tapauksissa, joissa kansalainen on vastakkain oman jäsenvaltionsa viranomaisten kanssa.

⁵ Ks. vastaavasti tuomio 19.10.2004, Zhu ja Chen (C-200/02, EU:C:2004:639, 31 kohta).

⁶ Hiljattain ja lisäksiittauksin ks. julkiasiamies Hoganin ratkaisuehdotus, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (C-398/19, EU:C:2020:748, 73–76 kohta).

⁷ Ks. tästä tuomio 26.2.1991, Antonissen (C-292/89, EU:C:1991:80, 8–14 kohta) ja määräys 6.9.2017, Peter Schotthöfer & Florian Steiner (C-473/15, EU:C:2017:633, 19–21 kohta).

⁸ Toisin kuin esim. tuomio 29.5.1997, Kremzow (C-299/95, EU:C:1997:254, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34. Kolmanneksi unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole arvioida, onko pääasian kanne otettava tutkittavaksi, saati sitten, onko se perusteltu. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen niiden oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden tarkistaminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämällä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta.⁹ Tätä olettamaa ei voida kumota pelkästään sillä, että yksi pääasian asianosaisista riitauttaa tietyt tosiseikat, joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä ja joista mainitun pääasian kohteen määrittäminen riippuu.¹⁰ Samoin tätä olettamaa ei kumoa se, että kantajan pääasiassa kansallisessa tuomioistuimessa nostama kanne ei välttämättä menesty, erityisesti jos unionin tuomioistuin päätyy kyseessä olevan unionin oikeuden tiettyyn tulkintaan. Tutkimatta jättäminen sen vuoksi, että asiakysymykseen mahdollisesti annetaan kieltävä vastaus, tarkoittaisi menemistä perä edellä puuhun.

35. Huomattakoon lopuksi, että pääasia on pantu vireille Saksan viranomaisia vastaan – jotka ovat ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa vastaajana – ja tuomioistuimen kyseisessä menettelyssä tekemällä ratkaisulla on luonnollisesti vaikutuksia vain kyseisiin viranomaisiin nähden. Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista ei voi kyseenalaistaa se, että unionin tuomioistuimen on ennakkoratkaisua pyytävää tuomioistuinta auttaakseen myös selvennettävä kyseessä olevista unionin oikeuden määräyksistä myös muille jäsenvaltioille kuin Saksalle johtuvia velvollisuuksia. Unionin tuomioistuin on tosin kieltäytynyt antamasta ratkaisua keinotekoisissa tapauksissa, jotka on saatettu sen käsiteltäväksi pelkästään siinä tarkoituksessa, että unionin tuomioistuin käsittelee muiden jäsenvaltioiden kuin sen, jossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on, unioniin liittyviä velvollisuuksia.¹¹ Käsiteltävässä asiassa mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa vireillä oleva riita-asia olisi kehitetty keinotekoisesti siinä tarkoituksessa, että unionin tuomioistuin esittäisi kantansa tietyistä tulkintaongelmista, jotka eivät todellisuudessa objektiivisesti katsoen ole olennaisia riidan ratkaisemisen kannalta. Lisäksi se, että unionin tuomioistuimen yhden jäsenvaltion oikeuksista ja velvollisuuksista antamalla vastauksella tulee olemaan (horisontaalisia) vaikutuksia muihin jäsenvaltioihin, kuuluu luontaisesti kysymyksiin, jotka koskevat vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioiden välillä ja siihen liittyviä vastavuoroisen tunnustamisen osatekijöitä.

36. Toiseksi BKA ja Belgian, Tšekin, Saksan, Espanjan, Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset myös väittävät, että ennakkoratkaisukysymyksistä on nyt tullut hypoteettisia. Ne katsovat, että koska Interpol poisti pääasiassa kyseessä olevan punaisen ilmoituksen syyskuussa 2019, vastaus ennakkoratkaisukysymyksiin ei enää ole tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin voi ratkaista käsiteltävänä olevan asian.

37. Kuten edellä 23 kohdassa on todettu, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kuitenkin selitti vastauksessaan unionin tuomioistuimen tästä nimenomaisesta seikasta esittämään kysymykseen, että kansallisen lainsäädännön mukaan kantaja saa mukauttaa kannevaatimustaan ja että hän todella käytti tätä oikeuttaan. Niinpä kanne on nyt (edelleen) vireillä ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa, ja kyseisen tuomioistuimen mukaan sen ratkaisu (edelleen) riippuu niiden unionin oikeuden säännösten ja määräysten tulkinnasta, jotka ovat ennakkoratkaisukysymysten kohteena.

⁹ Ks. tästä tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny zastępowany przez Prokuraturę Krajową (tuomareihin sovellettava kurinpitäjärjestelmä) (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

¹⁰ Ks. esim. tuomio 11.3.1980, Foglia (I) (104/79, EU:C:1980:73) ja tuomio 16.12.1981, Foglia (II) (244/80, EU:C:1981:302).

¹¹ Ks. tuomio 11.3.1980, Foglia (I) (104/79, EU:C:1980:73) ja 16.12.1981, Foglia (II) (244/80, EU:C:1981:302).

38. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esitti lisäksi – BKA:n tai muiden huomautuksia esittäneiden osapuolten tätä kiistämättä –, että kyseessä oleva punainen ilmoitus voitaisiin milloin hyvänsä syöttää uudelleen Interpolin järjestelmään Yhdysvaltojen toimivaltaisten viranomaisten uudesta pyynnöstä.

39. Edellä olevan valossa ja ottaen huomioon ennakkoratkaisupyynnöiden relevanssia koskeva olettava näkemykseni on, että käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö ei ole tullut tarkoituksettomaksi punaisen ilmoituksen peruuttamisesta huolimatta.

B Asiakysymys

40. Tämän ratkaisuehdotuksen rakenne on seuraavanlainen: Aloitan tarkastelemalla ensimmäistä, toista ja kolmatta kysymystä, jotka kaikki liittyvät ne bis in idem -periaatteen soveltamiseen käsiteltävässä asiassa, ja jos periaatetta sovelletaan, seurauksia, joita tästä aiheutuu muille jäsenvaltioille siltä osin kuin kyse on niiden toimivallasta panna Interpolin antama punainen ilmoitus täytäntöön (1). Seuraavaksi tarkastelen neljättä, viidettä ja kuudetta kysymystä, jotka koskevat seurauksia, joita ne bis in idem -periaatteen sovellettavuudesta aiheutuu punaisen ilmoituksen sisältämien etsityn henkilön henkilötietojen käsittelylle. Tarkastelen kuitenkin vain neljännessä ja kuudennessa kysymyksessä esiin tuotuja seikkoja, sillä katson, että viides kysymys on jätettävä tutkimatta (3).

1. Ensimmäisen, toisen ja kolmannen kysymyksen tarkastelu

41. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy ensimmäisellä, toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, pääasiallisesti, estääkö Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla yhdessä perusoikeuskirjan 50 artiklan ja SEUT 21 artiklan 1 kohdan kanssa jäsenvaltioita panemasta täytäntöön Interpolin kolmannen valtion pyynnöstä antamaa punaista ilmoitusta ja näin rajoittamasta unionin kansalaisen liikkumisvapautta, kun toinen jäsenvaltio on ilmoittanut Interpolille (ja siten myös muille Interpolin jäsenille), että kyseinen ilmoitus liittyy tekoihin, joiden osalta ne bis in idem -periaate voi olla sovellettavissa.

42. Tähän kysymykseen vastaamiseksi on ensin tutkittava, voiko sen kaltainen toimenpide, jonka Münchenin syyttäväviranomainen toteutti vuonna 2009 toimivaltaisen tuomioistuimen suostumuksin kantajan osalta, sinällään käynnistää ne bis in idem -periaatteen soveltamisen (a). Jos sitten ne bis in idem -periaatetta todella pätevästi sovelletaan, tarkastelen, voiko tämä periaate merkitä kolmanteen valtioon luovuttamisen kieltoa ja siten estää tätä tarkoitusta edistävien rajoittavien toimenpiteiden toteuttaminen (b). Tarkastelen tämän jälkeen käsiteltävän asian todellista skenaariota, jossa vaikuttaa siltä, että ne bis in idem -periaatteen soveltamista konkreettiseen tapaukseen ei vielä ole osoitettu (c ja d).

a) *Ne bis in idem* -periaatteen sovellettavuus rikosoikeudellisen menettelyn päättämiseen muulla tavalla kuin tuomioistuimen ratkaisulla

43. Aluksi on syytä varmistaa, voiko virallisen syyttäjän kantajaan vuonna 2009 kohdistaman toimenpiteen kaltainen toimenpide edes saada aikaan *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisen. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan sovellettavuus edellyttää, että ”sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion”, mikä olisi sitten esteenä syytteen nostamiselle samasta teosta muissa jäsenvaltioissa.

44. Nähdäkseni päätös, jolla syyttävaviranomainen lopullisesti päättää rikosoikeudellisen menettelyn toimivaltaisen tuomioistuimen suostumuksin ja jonka vaikutuksesta kansallisessa lainsäädännössä kielletään enemmät syytetoimet rikoksesta epäillyn täytettyä tietyt edellytykset, kuuluu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisalaan. Asiasta itse asiassa on jo olemassa vakiintunutta oikeuskäytäntöä.

45. Tuomiossaan Gözütok ja Brügge unionin tuomioistuin tarkasteli kysymystä ensimmäisen kerran ja katsoi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa tarkoitettua *ne bis in idem* -periaatetta ”sovelletaan myös sellaisiin toimenpiteistä luopumismenettelyihin, joista on kyse esillä olevissa asioissa, joissa jäsenvaltion syyttävaviranomainen päättää tässä jäsenvaltiossa aloitetun rikosoikeudellisen menettelyn tuomioistuimen osallistumatta tähän syytetyn täytettyä tietyt edellytykset, ja erityisesti kun syytetty on suorittanut tietyn rahasumman, jonka syyttävaviranomainen on määrännyt”.¹²

46. Nämä toteamukset on pysytetty ja niitä on selvennetty Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa koskevassa myöhemmässä oikeuskäytännössä. Unionin tuomioistuin korosti tuomiossa M, että jotta *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan, syyteoikeuden on ensin täytynyt *rauetta lainvoimaisesti*.¹³ Unionin tuomioistuin korosti tuomiossa Spasic, että rangaistuksen suorittamista koskevan edellytyksen – jonka mukaan on niin, että kun tuomio on saatu, henkilö on ”suorittanut rangaistuksensa tai parhaillaan suorittaa sitä taikka että sitä ei voida – – enää suorittaa“ – on oltava täyttynyt sen estämiseksi, että unionin jäsenvaltiossa lainvoimaisella rikosoikeudellisella tuomiolla tuomitut henkilöt jäisivät rankaisematta.¹⁴

47. Tuomiossaan Miraglia unionin tuomioistuin sen sijaan katsoi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa ei sovelleta jäsenvaltion lainkäyttöviranomaisten tekemään päätökseen, jolla asian käsittely päätetään sen jälkeen, kun virallinen syyttäjä on päättänyt olla ajamatta syytettä siitä ainoasta syystä, että samaa syytettyä vastaan on jo aloitettu rikosoikeudellinen menettely saman teon johdosta toisessa jäsenvaltiossa, ja *jossa pääasiaa ei arvioida mitenkään*.¹⁵ Samoin tuomiossa Turanský unionin tuomioistuin katsoi, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa ei sovelleta ratkaisuun, jolla *poliisiviranomainen* on käsiteltäväkseen saamansa asian aineellisesti tutkittuaan määrännyt rikosoikeudellisen menettelyn keskeytyneeksi vaiheessa, jossa rikoksesta epäiltyä henkilöä ei vielä ole asetettu syytteeseen, kun tällainen keskeyttämisestä annettu ratkaisu ei kyseisen valtion kansallisen oikeuden mukaan johda syyteoikeuden lainvoimaiseen raukeamiseen ja kun se *ei siten ole esteenä* samaa tekoa koskevalle *uudelle rikosoikeudelliselle menettelylle* kyseisessä valtiossa.¹⁶

¹² Tuomio 11.2.2003 (C-187/01 ja C-385/01, EU:C:2003:87, 48 kohta).

¹³ Tuomio 5.6.2014 (C-398/12, EU:C:2014:1057, 31 kohta).

¹⁴ Tuomio 11.2.2003 (C-187/01 ja C-385/01, EU:C:2003:887,48 kohta).

¹⁵ Tuomio 5.6.2014 (C-398/12, EU:C:2014:1057, 31 kohta).

¹⁶ Tuomio 22.12.2008 (C-491/07, EU:C:2008:768, 40 ja 45 kohta).

48. Unionin tuomioistuin selvensi tuomiossa Kossowski, että virallisen syyttäjän päätöstä, jolla keskeytetään henkilöä koskeva esitutkinta sillä varauksella, että se voidaan aloittaa uudelleen tai päätös voidaan peruuttaa, ilman, että olisi määrätty seuraamuksia, ei voida pitää lainvoimaisena ratkaisuna, kun päätöksen perusteluista käy ilmi, että kyseinen menettely on keskeytetty *ilman perusteellisen esitutkinnan suorittamista*.¹⁷

49. Kaiken kaikkiaan yhtäältä on olemassa rikoksia koskevia lainvoimaisia ratkaisuja (siitä, että tunnusmerkistö täyttyy tai ei täyty, tai muuntyyppisiä ratkaisuja, joihin ei sisälly tällaista toteamusta mutta jotka merkitsevät asian tosiasiallista ratkaisua), jotka kansallisen lain mukaan ovat esteenä sille, että samasta teosta nostetaan myöhemmin syyte samassa jäsenvaltiossa ja siten siis myös muissa jäsenvaltioissa. Toisaalta on olemassa muita rikosoikeudellisen menettelyn päättämisen tai sen aloittamatta jättämisen tapoja, joista tavallisesti vastaavat poliisiviranomaiset kansallisella tasolla ja jotka eivät saa aikaan tällaisia seurauksia. Tämä jakolinja on melko intuitiivinen, mutta sitä on vaikea kuvata kattavasti jäsenvaltioiden eri sääntöjen ja menettelyjen valossa: jotta *ne bis in idem* -periaate tulee pätevästi sovellettavaksi, olemassa on oltava jäsenvaltion lopullinen toteamus, jossa sitovasti määritellään sen *idem* ulottuvuus, joka sitten voi määrittää *ne bis*in. Jos – vertauskuvallisesti ilmaistuna – tämä tila jätetään tyhjäksi, mikään ei estä muita jäsenvaltioita itse ryhtymästä tutkintaan ja syytetoimiin.

50. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen on siten itse asiassa vastattava myöntävästi: *in abstracto* tarkasteltuna virallisen syyttäjän päätös, joka on tehty asiakysymyksen arvioinnin jälkeen ja toimivaltaisen tuomioistuimen suostumuksin ja jolla lopullisesti päätetään rikosoikeudellinen menettely, kun syytetty on täyttänyt tietyt edellytykset, kuuluu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisalaan.

51. Se, että tällainen kansallinen päätös kuuluu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan soveltamisalaan ja mahdollisesti merkitsee sitä, että *sopimuspuoli on antanut lainvoimaisen tuomion*, on kuitenkin kaukana niistä mahdollisista seurauksista, joista ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy toisessa ja kolmannessa kysymyksessään. Erityisesti näyttää puuttuvan seuraava looginen askel, joka on tarpeen SEUT 21 artiklan soveltamiseksi: jäsenvaltion asianomaisen viranomaisen sitova lopullinen toteamus, jossa vahvistetaan kyseessä olevien tekojen identtisyys (*idem*) ja joka saa näin aikaan *ne bis*in näiden samojen tekojen osalta koko unionissa, millä voi sitten mahdollisesti olla joitakin vaikutuksia kolmansien valtioiden esittämiin luovuttamispyyntöihin.

52. Asianosaisten ja muiden osapuolten esittämien lausumien ja niiden pohjalta istunnossa käydyn keskustelun valossa seuraan kuitenkin tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia olettamia, jotka sisältyvät ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen toiseen ja kolmanteen kysymykseen. Erityisesti vastauksena kolmanteen kysymykseen pohdin, estääkö SEUT 21 artiklan 1 kohta sen lisäksi, että se estää myöhemmät syytetoimet muissa jäsenvaltioissa, myös väliaikaisen säilöön ottamisen muissa jäsenvaltioissa mahdollista tulevaa kolmanteen valtioon luovuttamista varten, jos Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa sovelletaan käsiteltävässä asiassa.

53. Mielestäni vastaus tähän on myöntävä.

¹⁷ Tuomio 29.6.2016 (C-486/14, EU:C:2016:483, 30 kohta).

b) --Ne bis in idem luovuttamisen (tai luovuttamista varten tapahtuvan kiinnioton) esteenä

54. Ne bis in idem -periaatteen ja SEUT 21 artiklassa vahvistetun henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden välillä on selvä yhteys. Unionin tuomioistuimien on vakiintuneesti katsonut, että Schengenin sopimuksen soveltamista koskevan yleissopimuksen 54 artiklan tarkoituksena on estää se, että henkilöä voitaisiin syyttää samoista teoista useiden sopimusvaltioiden alueella, *koska hän käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen* -- Sillä varmistetaan henkilöille, joita koskevassa asiassa on syytteen nostamisen jälkeen annettu lainvoimainen tuomio, tietty rauha. *Näiden henkilöiden on voitava liikkua vapaasti* joutumatta pelkäämään toisessa sopimusvaltiossa uusia rikossyytteitä samasta teosta.¹⁸

55. Mielestäni tällaisten toteamusten soveltaminen mahdollisiin kolmansien maiden esittämiin luovuttamispyyntöihin on ehdottoman yksinkertainen. Logiikan on oltava ryhmänä toimimisen logiikka. Ratkaisulla, joka estää myöhemmät syytetoimet samasta teosta yhdessä jäsenvaltiossa, on oltava samat vaikutukset muualla yhden ja saman vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen sisällä, samalla tavoin kuin sillä olisi yhden ja saman kansallisen oikeusjärjestyksen sisällä.

56. Lisäksi jos tällainen alue on olemassa sisäisesti, siitä on myös oltava seurauksia ulkoisesti. Jäsenvaltio ei siten voi ottaa kiinni, ottaa tilapäisesti säilöön tai toteuttaa mitään muitakaan toimenpiteitä, joilla rajoitetaan sellaisen henkilön liikkumisvapautta, jota koskee Interpolin antama punainen ilmoitus, jos on sitovasti varmistettu, että kyseisen henkilön samoja tekoja koskevassa asiassa toinen jäsenvaltio on antanut lainvoimaisen tuomion. Mikä hyvänsä tällainen toimenpide olisi vastoin Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa, koska sillä rajoitettaisiin huomattavasti SEUT 21 artiklassa vahvistettua oikeutta. Yksi oikeudenkäyttöalue merkitsee yhtä oikeudenkäyttöaluetta, sisäisesti ja ulkoisesti.

57. Eräät tässä menettelyssä huomautuksensa esittäneistä hallituksista eivät kuitenkaan hyväksy tällaista päätelmää ja esittävät kolme väitettä tätä ajatusta vastaan. Ne katsovat ensiksi, että tällainen päätelmä perustuu Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan liian laajaan tulkintaan. Niiden mukaan kyseisen määräyksen ulottuvuus on suppeampi siten, että se kattaa vain jäsenvaltion itsensä suorittamat syytetoimet mutta ei kiinniottoa luovuttamista varten myöhempien syytetoimien mahdollistamiseksi kolmannessa valtiossa (1). Ne väittävät seuraavaksi, että tällainen tulkinta merkitsisi Schengenin sopimuksen ekstraterritoriaalista soveltamista (2) ja johtaisi kitkaan niin jäsenvaltioiden kuin unionin kansainväliseen oikeuteen perustuvissa velvoitteissa, jotka perustuvat luovuttamista koskeviin, erityisesti Amerikan Yhdysvaltojen kanssa tehtyihin kahdensivisiin sopimuksiin (3).

58. Tarkastelen seuraavissa jaksoissa näistä väitteistä kutakin vuorollaan.

1) Syytetoimien käsite

59. Ensiksi eräät huomautuksiaan esittäneistä jäsenvaltioista väittävät, että kun ne bis in idem -periaate estää *syytetoimien kohdistamisen* henkilöön, se ei estä ennakkoratkaisupyynnössä mainittujen kaltaisten toimenpiteiden kohdistamista henkilöön. Niiden näkemys on, että kyseisten toimenpiteiden ei pitäisi katsoa olevan syytetoimia vaan turvaamistoimenpiteitä, joilla on tarkoitus auttaa toista valtiota, jossa syytetoimet toteutetaan.

¹⁸ Ks. tuomio 28.9.2006, Gasparini ym. (C-467/04, EU:C:2006:610, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kursivointi tässä.

60. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan tällainen tulkinta vaikuttaa jokseenkin formalistiselta. En näe mitään sanamuotoon tai asiayhteyteen perustuvaa tai teleologista seikkaa, joka tukisi näkemystä siitä, että ”syytetoimien” käsite kattaisi vain rikosoikeudelliset menettelyt, jotka tapahtuvat alusta loppuun yhdessä ja samassa valtiossa ja jotka kaikki tämän valtion on toteutettava.

61. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklassa ei edellytetä, että myöhemmät syytetoimet, jotka on estetty, on toteutettava jonkin toisen sopimuspuolen *toimesta* [54 artiklan englanninkielisessä versiossa ”prosecution in another Contracting Party, suomenkielisessä versiossa toisen sopimuspuolen toimesta]. Siinä estetään syytetoimet toisessa sopimusvaltiossa, joten sanamuodon mukaan siinä estetään kaikki alueellinen osallistuminen tässä jäsenvaltiossa muiden valtioiden puolesta toteutettaviin syytetoimiin.

62. Seuraavaksi ei ole epäilystäkään siitä, etteivätkö kiinnioton tai väliaikaisen säilöönnoton kaltaiset toimenpiteet – sen lisäksi, että ne täyttävät *prima facie* ns. Engel-kriteerit,¹⁹ jotta niitä voidaan pitää luonteeltaan rikosoikeudellisina – mahdollista syytetoimien kohdistamista etsittyyn henkilöön kolmannessa valtiossa. Toisin sanoen kyseiset toimenpiteet ovat osa sellaisten toimenpiteiden *jatkumoa*, jotka mahdollisesti on toteutettu eri valtioissa ja joiden kautta etsitty henkilö on lainkäyttömenettelyn kohteena rikossyytteen perusteella.

63. Euroopan unionin jäsenvaltio, joka panee punaisen ilmoituksen täytäntöön, toimii syytetoimet toteuttavan valtion jatkeena. Kyseinen jäsenvaltio toimii tosiasiallisesti toisen valtion puolesta syytetoimien toteuttamiseksi sen lukuun mahdollisesti mahdollistamalla syytetoimet saattamalla etsityn henkilön kolmannen maan (syyte)vallan piiriin. Näissä olosuhteissa sen väittäminen, että tällainen toimenpide ei ole osa kolmannen maan (yleensä jo käynnissä olevia) syytetoimia, olisi kun sen väittämistä, että – jos sallitaan käyttää tällaista synkkää mutta silti relevanttia analogiaa aineelliseen rikosoikeuteen – henkilön sitominen ja luovuttaminen kolmannelle henkilölle puukotettavaksi ei merkitsisi (avunantoa tai tekijäkumppanuutta) murhaan vaan turvaamistoimenpiteen toteuttamista veistä pitelevän kolmannen henkilön auttamiseksi.

64. Tarkoituksen tasolla on niin, että siltä osin kuin Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan tarkoituksena on muun muassa unionin kansalaisten liikkumisvapauden suojaaminen,²⁰ muunlainen tulkinta olisi tuskin yhteensopiva tämän tavoitteen ja sen perusoikeuskontekstin kanssa, jossa tämä määräys perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa toimii. Henkilöllä, joka otetaan kiinni tai väliaikaisesti säilöön luovuttamistaan varten, ei siitä huolimatta, että hänellä on oikeus siihen, että häneen sovelletaan *ne bis in idem* –periaatetta, ole – unionin tuomioistuimen käyttämiä ilmaisuja lainatakseni – tiettyä rauhaa tai oikeutta ”liikkua vapaasti unionissa”.

65. Tätä tukee myös unionin tuomioistuimen tulkinta tästä periaatteesta, sellaisena kuin se ilmaistaan perusoikeuskirjan 50 artiklassa. Unionin tuomioistuin on tähän määräykseen liittyen johdonmukaisesti katsonut, että ”*ne bis in idem* -periaate siis kieltää sekä mainitussa artiklassa tarkoitettujen *syytteiden* että rikosoikeudellisten *seuraamusten* päällekkäisyyden samasta teosta

¹⁹ Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.6.1976, Engel ym. v. Alankomaat (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071, 80–82 kohta). Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Engel-kriteerejä on käytettävä arvioitaessa, onko kyseessä Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa (”Kielto syyttää ja rangaista kahdesti”) tarkoitettu rikossyyte. Ks. esim. tuomio 10.2.2009, Sergey Zolotukhin v. Venäjä (CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, 53 kohta) ja tuomio 15.11.2016, A ja B v. Norja (CE:ECHR:2016:1115JUD002413011, 105–107 kohta).

²⁰ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 54 kohta.

samalle henkilölle”.²¹ Näin ollen jo pelkästään henkilöä koskeviin syytetoimiin liittyvien menettelyllisten toimenpiteiden suorittaminen on myös kiellettyä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan nojalla.

2) Schengenin ulkopuolinen soveltaminen

66. Toiseksi eräät hallitukset esittävät, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa sovelletaan vain ”Schengenin sisällä” ja että sillä ei säännellä tilanteita, joissa henkilön asia on käsitelty oikeudenkäynnissä tai voidaan käsitellä oikeudenkäynnissä kolmannessa valtiossa. Toisin sanoen Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla sijoittaisi sopimuspuolia vain niiden keskinäisissä suhteissa mutta ei niiden suhteissa kolmansiin valtioihin (näitä suhteita sääntelevät kansallinen ja kansainvälinen oikeus). Tätä kantaa vahvistaisi edelleen se, että Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen väliseen luovuttamisesta koskevaan sopimukseen²² ei sisälly ehdotonta kieltäytymisperustaa niitä tapauksia varten, joissa *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan. Kun tältä osin ei ole nimenomaista määräystä, asia kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, joten niiden pitäisi siis voida vapaasti antaa sääntelyä parhaaksi katsomallaan tavalla, erityisesti kahdenvälisin sopimuksin.

67. En voi muuta kuin yhtyä useaan näissä väitteissä esitettyyn yksittäiseen näkökantaan. En kuitenkaan todellakaan ole samaa mieltä niiden kokonaisuudesta ja niiden perusteella tehdystä päätelmästä.

68. Pitää toki paikkansa, ettei Schengenin sopimusta sovelleta kolmansiin maihin. Sitä kuitenkin sovelletaan sen sopimuspuolten omalla alueellaan kolmansien valtioiden puolesta toteuttamiin toimiin. Muilta osin argumentaatio on laajalti päällekkäistä edellisessä jaksossa esitetyn kanssa: se, että ei syytetä kahdesti toisessa jäsenvaltiossa, on laajempi käsite kuin se, että ei syytetä tässä jäsenvaltiossa ja tämän jäsenvaltion toimesta. Tämä kattaa sanamuodon mukaan samoin kuin systemaattisella ja loogisella tasolla toimenpiteet, jotka mahdollistavat sopimuspuolen alueella kolmannen osapuolen syytetoimien toteuttamisen.

69. Tätä päätelmää tukee edelleen määräyksen tulkinta perusoikeuskirjan valossa. Perusoikeuskirjan 50 artiklassa *ne bis in idem* -periaate kohotetaan perusoikeudeksi, ja siinä määrätään, että ”ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti”.²³ Otaksuttavasti sana ”ketään” tarkoittaa ”ketään” ilman maantieteellisiä rajoituksia eikä ”ketään lukuun ottamatta henkilöitä, jotka ovat syytetoimien kohteena unionin ulkopuolella”.

70. Olisi lopulta melko outoa tulkita perusoikeuskirjan 50 artiklaa siten, että tämän perusoikeuden merkitys ja ulottuvuus päättyisivät jäsenvaltioiden viranomaisten kannalta unionin ulkorajaan. Se olisi ensiksikin vaarallista perusoikeuksien tehokkaan suojan kannalta, koska se mahdollistaisi kiertämisen, mutta se ei myöskään olisi kovin järkevää jäsenvaltioiden suvereniteetin ja niiden rangaistusvallan (*ius puniendi*) kannalta: jos *ne bis in idem* riittää estämään jäsenvaltiota käyttämästä rikosoikeudellista toimivaltaansa suoraan (eli syyttämällä

²¹ Ks. esim. tuomio 20.3.2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kursivointi tässä.

²² 25.3.2003 tehty sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välillä (EUVL 2003, L 181, s. 27) (jäljempänä EU:n ja Yhdysvaltojen välinen sopimus). Kyseistä sopimusta ei sovelleta käsiteltävässä asiassa.

²³ Kursivointi tässä.

henkilöä itse), miten olisi mahdollista, että se ei riittäisi estämään samaa jäsenvaltiota toimimasta kolmannen valtion rikosoikeudellisen toimivallan nimissä? Miksi kolmansien valtioiden rangaistusvaltaa pitäisi suojata voimakkaammin kuin jäsenvaltioiden rangaistusvaltaa?

71. Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin katsoi tuomiossa Petruhhin²⁴ ja tuomiossa Pisciotti,²⁵ että sellaisen unionin kansalaisen tilanne, jonka luovuttamista kolmas valtio pyytää ja joka on käyttänyt oikeuttaan liikkua vapaasti Euroopan unionissa, kuuluu SEUT 21 artiklan ja tämä vuoksi unionin oikeuden soveltamisalaan perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Saman logiikan on pädeävä sellaiseen unionin kansalaiseen, joka tosiasiallisesti ja aidosti *pyrkii* käyttämään tätä vapautta.²⁶ Niinpä jos kantajan liikkumisvapauden este saattaa hänen tilanteensa perusoikeuskirjan soveltamisalaan, sen 50 artiklassa vahvistettua oikeutta on myös sovellettava tähän tilanteeseen.

72. Erityisesti kantajan, joka ei voi siirtyä Saksasta muihin unionin jäsenvaltioihin sen vuoksi, että hän on vaarassa joutua kiinni otetuksi ja tämän jälkeen mahdollisesti luovutetuksi kolmanteen maahan, tilanne on samankaltainen kuin tilanne, jota unionin tuomioistuin jo tarkasteli määräyksessä Schottöfer.²⁷ Kyseisessä asiassa kolmanteen maahan (Yhdistyneet arabiemiirikunnat) luovuttamisen esteenä oli se, että kyseessä olevaa henkilöä uhkasi kuolemanrangaistus. Käsiteltävässä asiassa kiinni otto tai vastaava toimenpide kolmanteen maahan (Amerikan yhdysvallat) tapahtuvaa myöhempää luovuttamista varten pitäisi todennäköisesti estää *ne bis in idem* -periaatteen vuoksi.

73. Lisättäköön lopuksi vain, että 50 artikla ei ole ainoa perusoikeuskirjan määräys, joka on merkityksellinen käsiteltävän asian kaltaisessa asiassa. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan suppea tulkinta voisi myös aiheuttaa ongelmia muun muassa perusoikeuskirjan 6 artiklan (vapaus ja turvallisuus) ja 45 artiklan (liikkumisvapaus) valossa. Nämä määräykset näyttävät yhtä merkityksellisiltä käsiteltävässä asiassa, vaikkei ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin niitä mainitsekaan. Mielestäni ei ole ilmeistä, että kyseisissä määräyksissä vahvistettuihin oikeuksiin puuttumisen, joka johtuu punaisen ilmoituksen täytäntöön panemiseksi annetuista rajoittavista toimenpiteistä, voitaisiin katsoa täyttävän perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan vaatimukset, kun kyseessä oleva henkilö on esimerkiksi jo vapautettu joistakin rikossyytteistä tai suorittanut kokonaan hänelle määrätyn rangaistuksen.

3) Unionin ja jäsenvaltioiden kahdenväliset kansainvälisoikeudelliset velvoitteet

74. Kolmanneksi todettakoon, että eräiden väliintulijoiden esittämällä väitteellä, joka perustuu siihen, että *ne bis in idem* -periaate ei ole ehdoton kieltäytymisperuste EU:n ja Yhdysvaltojen välisen sopimuksen mukaan, on ainakin ensi näkemältä tiettyä painoarvoa. Ei ole kohtuutonta väittää, että jos unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli antaa *ne bis in idem* -periaatteelle ”Schengenin ulkopuolinen” ulottuvuus, *ad hoc* -kieltäytymisperuste olisi mahdollisesti pitänyt sisällyttää sopimukseen.

²⁴ Tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-2812/15, EU:C:2016:630).

²⁵ Tuomio 10.4.2018, Pisciotti (C-191/16, EU:C:2018:222).

²⁶ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 32 kohta.

²⁷ Ks. määräys 6.9.2017, Peter Schottöfer & Florian Steiner (C-473/15, EU:C:2017:633).

75. Lähemmin tarkasteltuna tämä argumentti ei kuitenkaan ole millään tavoin ratkaiseva. Aluksi on tuskin tarpeen huomauttaa, että nimenomaisen asiaa koskevan määräyksen puuttumiselle voi olla eri syitä, mukaan lukien Yhdysvaltojen viranomaisien haluttomuus hyväksyä sellaista.²⁸ Tärkeämpää on kiinnittää huomiota EU:n ja Yhdysvaltojen välisen sopimuksen 17 artiklan 2 kohtaan, jossa määrätään, että ”jos pyynnön vastaanottaneen valtion perustuslain periaatteet tai valtiota sitovat lopulliset oikeudelliset päätökset estävät sitä täyttämästä sen luovuttamisvelvoitetta ja jos tässä sopimuksessa tai sovellettavassa kahdenvälisessä sopimuksessa ei ole asian ratkaisua koskevia määräyksiä, pyynnön vastaanottanut ja pyynnön esittänyt valtio kuulevat toisiaan”.

76. Määräys merkitsee, että sopimuspuolet pitävät mahdollisena, että niiden oikeusjärjestyksissä perustuslain periaatteet tai lopulliset tuomioistuinratkaisut ”estävät sitä täyttämästä sen luovuttamisvelvoitetta”, vaikka sopimuspuolet eivät ole hyväksyneet niitä ehdottomina kieltäytymisperusteina.²⁹ Pelkästään se, että tällainen periaate tai ratkaisu ei automaattisesti kiellä luovuttamista vaan edellyttää, että viranomaiset käynnistävät sopimuksen mukaisen kuulemismenettelyn, ei vaikuta laillisen esteen olemassaoloon (ja sitovuuteen).

77. Tässä yhteydessä merkitystä ei ole myöskään sillä usean hallituksen esiin tuomalla seikalla, että koska EU:n ja Yhdysvaltojen välisellä sopimuksella ei säännellä luovuttamista tilanteissa, joissa *ne bis in idem* -periaate voi olla sovellettavissa, kyseistä aihetta säännellään voimassa olevan säännösten mukaan vain kansallisella lainsäädännöllä. Saksan hallitus esitti tässä yhteydessä edelleen, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan tulkittamisella laajasti olisi kielteisiä vaikutuksia unionin jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välisiin suhteisiin, koska se voisi tehdä kansainvälisten sopimusten, joiden sopimuspuolia ne ovat, noudattamisen (ja *siten pacta sunt servanda* -periaatteen noudattamisen) niille vaikeammaksi tai jopa mahdottomaksi.

78. On totta, että koska asiasta ei ole unionin sääntelyä, luovuttamista koskevat säännöt kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan.³⁰ Tilanteissa, jotka unionin oikeus kattaa, asianomaisia kansallisia sääntöjä on kuitenkin sovellettava unionin oikeuden ja erityisesti SEUT 21 artiklassa taattujen vapauksien mukaisesti.³¹

79. Yhteisöjen tuomioistuin totesi jo niin varhain kuin vuonna 1981, että ”rikoslainsäädäntö ja rikosprosessuaaliset säännökset säilyvät periaatteessa jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvina. – – kuitenkin – – myös tällä alueella yhteisön oikeudessa asetetaan rajoituksia niiden valvontatoimenpiteiden osalta, joita jäsenvaltioiden on tämän oikeuden mukaan mahdollista ylläpitää tavaroiden ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden osalta”.³² Tämän on a fortiori pidettävä paikkansa nelisenkymmentä vuotta myöhemmin, kun jäsenvaltiot ovat sitoutuneet tarjoamaan kansalaisilleen ”vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla ei ole sisärajoja ja jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus”.³³

²⁸ Huomattakoon tässä yhteydessä, että melko rajoittava suhtautuminen *ne bis in idem* -periaatteeseen näyttää ilmenevän yhdestä niistä yhteisymmärryspöytäkirjoista, jotka on liitetty Yhdysvaltojen suorittamaan kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen ratifiointiin 1992: ”Yhdysvallat tulkitsee [14 artiklan] 7 kappaleeseen sisältyvää kaksoisrangaistavuuden kieltä siten, että se on sovellettavissa vain silloin, kun tuomion tai vapauttavan päätöksen on antanut saman hallinnollisen yksikön, oli kyseessä sitten liittovaltion tai osavaltion tason yksikkö, alainen tuomioistuin kuin se, joka pyrkii aloittamaan uuden oikeudenkäynnin samassa asiassa.”

²⁹ Ks. tämän määräyksen osalta tuomio 10.4.2018, Pisciotti (C-191/16, EU:C:2018:222, 39–41 kohta).

³⁰ Ks. vastaavasti tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/1, EU:C:2016:630, 26 kohta).

³¹ Ks. vastaavasti tuomio 13.11.2018, Raugevicius (C-247/17, EU:C:2018:898, 45 kohta) ja tuomio 2.4.2020, IN (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 48 kohta).

³² Tuomio 11.11.1981, Casati (203/80, EU:C:1981:261, 27 kohta).

³³ SEU 3 artiklan 2 kohta.

80. Näin ollen jäsenvaltioilla on edelleen vapaus säännellä tätä alaa ja tässä yhteydessä tehdä kahdenvälisiä (tai monenvälisiä) sopimuksia kolmansien valtioiden kanssa. Tämä on kuitenkin legitiimiä vain siltä osin kuin ne eivät tee sitoumuksia, jotka ovat yhteensopimattomia unionin oikeudesta johtuvien velvoitteiden kanssa. Lähtökohtaisesti jäsenvaltiot eivät edes kansalliseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla ja SEUT 351 artiklan erityisen kontekstin ulkopuolella voi kiertää unionin oikeuteen perustuvia velvoitteitaan tai poiketa niistä kolmansien maiden kanssa tehdyillä sopimuksilla. Tämä merkitsisi periaatteellisesti unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kyseenalaistamista.³⁴

81. Nämä pohdinnat ovat erityisen merkityksellisiä käsiteltävässä asiassa, joka koskee perusoikeuskirjassa vahvistettua oikeutta. Unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti todennut, että Euroopan unionin toimivaltaa on käytettävä kansainvälistä oikeutta noudattaen ja että tämän toimivallan nojalla toteutettua toimea on tulkittava ja sen soveltamisala on rajattava asian kannalta merkityksellisten kansainvälisen oikeuden sääntöjen valossa.³⁵ Unionin tuomioistuin on kuitenkin myös tehnyt selväksi, että kansainvälisen oikeuden ensisijaisuus unionin oikeuteen nähden ei koske unionin primaarioikeutta ja erityisesti unionin oikeuden yleisiä periaatteita, joihin perusoikeudet kuuluvat.³⁶ Näin ollen unioni tai jäsenvaltiot (kunhan ne toimivat unionin perussopimusten soveltamisalalla) eivät voisi oikeuttaa mahdollista perusoikeuksien loukkausta sillä, että niiden on noudatettava jotakin tai joitakin kansainvälisiä sopimuksia tai instrumentteja.

82. Joka tapauksessa väite, jonka mukaan Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan tässä esitetty tulkinta tekisi *pacta sunt servanda* -periaatteen noudattamisen jäsenvaltioille vaikeaksi, jopa mahdottomaksi, ei vaikuta oikealta ainakaan siltä osin kuin kyse on Interpolin perussäännöstä. Interpolin antama punainen ilmoitus ei edellytä, että Interpolin jäsenet kaikissa olosuhteissa ottavat etsityn henkilön kiinni tai toteuttavat toimenpiteitä hänen liikkumisensa rajoittamiseksi. Niiden on ilmoitettava Interpolille ja pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle, kun etsitty henkilö löydetään niiden alueelta, mutta kaikki muut toimenpiteet, mukaan lukien tämän henkilön liikkumista rajoittavat toimenpiteet, on Interpolin perussäännön 87 artiklan mukaan toteuttava vain siltä osin kuin se on "kansallisen lainsäädännön ja sovellettavien kansainvälisten sopimusten mukaista".³⁷ Kyseisessä määräyksessä näet viitataan myös etsityn henkilön "valvontaan" mahdollisena vaihtoehtona hänen liikkumisensa rajoittamiselle. Lisäksi kuten edellä 27 kohdassa on todettu, punainen ilmoitus ei millään tavoin edellytä, että valtio luovuttaa punaisen ilmoituksen kohteena olevan henkilön. Tätä varten tarvitaan erityinen pyyntö, jota Interpolin säännöt eivät kata.

83. Niinpä katson, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla voi olla sovellettavissa tilanteisiin, joissa henkilö on ollut oikeudenkäynnin kohteena tai voi olla oikeudenkäynnin kohteena kolmannessa valtiossa. Kun yksi jäsenvaltio on sitovasti osoittanut horisontaalisella tasolla *ne bis in idem* -periaatteen sovellettavuuden, periaate suojaa tätä henkilöä toisen jäsenvaltion toimesta tapahtuvalta luovuttamiselta saman teon johdosta. Juuri tässä ulottuvuudessa toimivat *ne bis in idem* -periaate ja vastavuoroinen tunnustaminen: toisen (tai kolmannen tai jopa neljännen) jäsenvaltion on tunnustettava ja hyväksyttävä se tosiseikka, että ensimmäinen jäsenvaltio kävi luovuttamispyynnön läpi, totesi, että teot, joista unionissa on

³⁴ Ks. vastaavasti esim. tuomio 21.1.2010, komissio v. Saksa (C-546/07, EU:C:2010:25, 42 kohta).

³⁵ Ks. vastaavasti tuomio 3.9.2008, Kadi ja Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio (C-402/05 P ja C-415/05 P, EU:C:2008:461, 291 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

³⁶ Ibid., 307 ja 308 kohta.

³⁷ Kyseinen määräys vastaa Interpolin perussäännön 31 artiklaa, jonka mukaan Interpolin jäsenten "tulisi tehdä maidensa lainsäädännön puitteissa kaikkensa osallistuaakseen tehokkaasti sen toimintaan".

aiemmin tuomittu, olivat samoja kuin teot, joiden perusteella luovuttamista pyydetään, ja tuli siihen tulokseen, että ne bis in idem –periaate tuli sovellettavaksi näiden tekojen osalta, ja hylkäsi tällä perusteella luovuttamispyynnön.³⁸

84. Tässä valossa tarkasteltuna jo suoritettu arviointi siitä, onko ne bis in idem esteenä ensimmäisen jäsenvaltion, jolle luovuttamispyyntö on esitetty, suorittamalle luovuttamiselle, voi lopulta sitoa kaikkia muita jäsenvaltioita, joille mahdollisesti esitetään myöhempi samaa henkilöä koskeva luovuttamispyyntö. Tämän ulottuvuuden puitteissa, ja vastoin useiden väliintulijoiden tässä jaksossa esitettyjä erilaisia kansainvälistä oikeutta ja poliittisia linjoja koskevia väitteitä, olemassa ei kuitenkaan ole (varsinkaan välitöntä) rajoitusta jäsenvaltioiden kahdenvälisille sopimuksille tai kansainväliseen oikeuteen perustuville velvoitteille. Niitä voidaan ilman muuta soveltaa, jos jäsenvaltio todella on ensimmäinen valtio, joka tosiasiallisesti käsittelee asiaa. On vain hyväksyttävä toisen jäsenvaltion unionin alueella samassa asiassa jo tekemä päätös. Kun tämä päätös on tehty ja luovuttamista koskeva pyyntö on hylätty, unionin kansalaisella on eräänlainen suojaava sateenvarjo unionin alueella, kun kyseinen unionin kansalainen saa liikkua vapaasti unionin alueella ilman pelkoa siitä, että häneen kohdistetaan syytetoimia samasta teosta tai samoista teoista.

c) Ne bis in idem -periaatteen tosiasiallista soveltamista ei ole osoitettu yksittäistapauksessa

85. Unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla merkitsee, että sopimusvaltioiden välillä vallitsee vastavuoroinen luottamus kunkin maan rikosoikeudelliseen järjestelmään ja että kukin niistä hyväksyy muiden jäsenvaltioiden voimassa olevien rikosoikeuden sääntöjen soveltamisen, vaikka niiden kansallista oikeutta soveltamalla päädyttäisiinkin toisenlaiseen tulokseen. Vastavuoroinen luottamus edellyttää, että toisen sopimusvaltion relevantit toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät suoralta kädeltä niille toimitetun lainvoiman saaneen ratkaisun, joka on annettu ensimmäisessä sopimusvaltiossa³⁹

86. Unionin tuomioistuin on kuitenkin selventänyt, että vastavuoroinen luottamus voi vallita vain, jos toinen sopimusvaltio voi ensimmäisen sopimusvaltion toimittamien asiakirjojen perusteella varmistua siitä, että ensimmäisen valtion toimivaltaisten viranomaisten tekemä päätös on lainvoimainen ratkaisu, joka perustuu asian aineelliseen arviointiin.⁴⁰

87. Nämä periaatteet ovat erityisen merkityksellisiä käsiteltävässä asiassa. Toimitetun asiakirja-aineiston perusteella, sellaisena kuin BKA ja Saksan hallitus ovat sitä hyödyllisesti selventäneet, vaikuttaisi näet siltä, että tähän mennessä ei ole tehty mitään lopullista ratkaisua, saati *tuomioistuinratkaisua*, siitä, koskevatko syytteet, joista Interpol antoi kantajaa koskevan punaisen ilmoituksen, samoja tekoja kuin ne, joista hänen asiassaan Münchenissä annettiin lainvoimainen ratkaisu. Käsillä ei siis ole sitovaa ratkaisua siitä, että ne bis in idem -periaatetta tosiasiallisesti sovelletaan kantajan tapaukseen pääasiassa.

³⁸ Ks. vastaavasti myös Oberlandesgericht Frankfurt am Mainin (Frankfurt am Mainissa sijaitseva osavaltion ylioikeus, Saksa) hiljattain eli 19.5.2020 antama tuomio 2 AuslA 3/20, ECLI:DE:OLGHE:2020:0519, 2AUSLA320.00 (myös NSTZ-RR 2020, 288), jossa kyseinen tuomioistuin kumosi kansallisen luovuttamista varten annetun pidätysmääräyksen (ja kieltäytyi USA:han luovuttamisesta Saksan ja Yhdysvaltojen välisen kahdenvälisen sopimuksen perusteella) siitä syystä, että etsittyä henkilöä, joka on Italian kansalainen, oli jo syytetty samoista teoista kuin Yhdysvaltojen Italiassa esittämässä luovuttamispyynnössä oli mainittu, mikä Oberlandesgericht Frankfurtin mukaan sai aikaan luovuttamista koskevan ne bis in idem –kiellon myös muissa jäsenvaltioissa, mukaan lukien Saksassa, estäen näin viimeksi mainittua jäsenvaltiota luovuttamasta henkilöä kahdenvälisen sopimuksen mukaisesti.

³⁹ Ks. tuomio 29.6.2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, 50 ja 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴⁰ Ibid., 52 kohta.

88. Kuten BKA selitti huomautuksissaan, käsiteltävässä tapauksessa tällaiselle ratkaisulle ei ollut tarvetta. BKA ei kantajan kansalaisuuden vuoksi missään vaiheessa toteuttanut toimenpiteitä punaisen ilmoituksen soveltamiseksi Saksan liittotasavallassa. Ymmärtääkseni tämä on 23.5.1949 annetun Saksan liittotasavallan perustuslain (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland), sellaisena kuin se on muutettuna, 16 §:n 2 momentissa säädetyn Saksan kansalaisten luovuttamista koskevan kiellon valossa BKA:n lähestymistapa kaikissa tapauksissa, joissa punainen ilmoitus koskee Saksan kansalaista, jota ei missään tapauksessa voida luovuttaa unionin ulkopuoliseen valtioon riippumatta siitä, onko ne bis in idem -periaate mahdollisesti sovellettavissa.

89. Tämä selittää, minkä vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuimien kysyy, voivatko jäsenvaltiot panna punaisen ilmoituksen täytäntöön, kun toinen jäsenvaltio on ilmoittanut Interpolille ja näin siis myös muille Interpolin jäsenille *huolensa* (alkuperäisessä ennakkoratkaisupyynnössä *Bedenken*) ne bis in idem -periaatteen sovellettavuudesta. Interpolin vuonna 2013 julkaiseman punaisen ilmoituksen lisäyksen teksti heijastelee tätä kantaa. Siinä todetaan seuraavaa: ”Wiesbadenin [kansallinen keskusvirasto] *katsoo*, että kaksoisrangaistavuuden kieltoa tulisi soveltaa, koska rikossyytteet, joihin punainen ilmoitus perustuu, ovat samat kuin rikos, joista Münchenin syyttäjäviranomainen ryhtyi etsittyä henkilöä vastaan rikosoikeudelliseen menettelyyn, joka päätettiin.”⁴¹

90. Se, että lukuun ottamatta sitä, että kansallinen poliisi on sisällyttänyt Interpolin tietokantaan ns. e-tarran, ei missään vaiheessa ole tehty mitään lopullista sitovaa ratkaisua tekojen yksilöinnistä tai siitä, sovelletaanko näihin tekoihin ne bis in idem -periaatetta, ilmenee myös tapahtumien aikajärjestyksestä: kyseessä oleva virallisen syyttäjän päätös on vuodelta 2009, Interpol julkaisi punaisen ilmoituksen 2012 ja kantaja nosti kanteen ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa 2017. Asiakirja-aineistossa ei ole mitään viitteitä Saksassa tai missään muussa unionin jäsenvaltiossa käydystä menettelystä,⁴² jossa olisi tullut esiin kysymys ne bis in idem -periaatteen mahdollisesta soveltamisesta ja jossa kysymys olisi ratkaistu.

91. Tämän vuoksi on niin, että vaikka – kuten edellä on selitetty – Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla näyttää abstraktisti olevan sovellettavissa pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen tilanteeseen, kysymystä siitä, liittyvätkö kyseessä olevat kaksi menettelyä samaa tekoa, ei ole (vielä) nähtävästi ratkaistu, saati *lopullisesti* ratkaistu, Saksan tai jonkin muun jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten toimesta. Näin ollen ainakaan toistaiseksi ei ole olemassa ratkaisua, jonka muut jäsenvaltiot vastavuoroisen luottamuksen periaatteen valossa voisivat tunnustaa ja joka niiden pitäisi tunnustaa ja hyväksyä omiin ratkaisuihinsa rinnastettavana.

92. Näissä olosuhteissa mikään ei nähdäkseni estä muita jäsenvaltioita kuin Saksaa panemasta Interpolin kantajaa vastaan antamaa punaista ilmoitusta täytäntöön. Jäsenvaltion poliisiviranomaisten ilmaisemia pelkkiä *huolia* siitä, että ne bis in idem -periaate voisi olla sovellettavissa, ei voida Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan nojalla rinnastaa lopulliseen ratkaisuun siitä, että tätä periaatetta todella sovelletaan.

⁴¹ Kursivointi tässä.

⁴² Tällaisen ratkaisun olisivat voineet tehdä esimerkiksi sen jäsenvaltion (muu kuin kantajan asuinpaikkavaltio) oikeusviranomaiset, josta kantajan olinpaikka löytyi. Olosuhteista riippuen kyseisten viranomaisten tehtävänä olisi ollut myöntää, vahvistaa, muuttaa tai peruuttaa poliisiviranomaisten tai virallisen syyttäjän pyytämät tai määräämät turvaamistoimenpiteet, kuten tapahtui esimerkiksi alaviitteessä 38 kuvatussa tilanteessa.

93. Ymmärrän täysin kantajan hankalan tilanteen. Edellisessä jaksossa kuvatut oikeudelliset seuraukset, joita kantaja on vaatinut, voivat kuitenkin liittyä ainoastaan tällaisen asianmukaisen ratkaisun tekemiseen. Suojan ja rankaisemattomuuden välillä on oltava tasapaino. Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ”tavoitteena ei – – ole suojata rikoksesta epäiltyä mahdollisuudelta joutua samasta teosta tutkinnan kohteeksi peräkkäin useassa sopimusvaltiossa”.⁴³Tätä määräystä on tulkittava ”paitsi sitä silmällä pitäen, että taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus, myös sitä silmällä pitäen, että edistetään rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella”.⁴⁴Unionin tuomioistuin korosti tuomiossa Petrohhuin ja tuomiossa Pisciotti, että vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella toteutettujen unionin toimenpiteiden on sovitettava yhteen henkilöiden vapaan liikkuvuuden vaatimukset ja tarve toteuttaa rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat asianmukaiset toimenpiteet. Unionin toimenpiteillä on erityisesti pyrittävä myös *sen riskin estämiseen*, että rikokseen syylistynyt jää rankaisematta.⁴⁵

94. Nämä seikat kuvastuvat menettelyssä. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyssä yleissopimuksessa on erityinen määräys sellaista tilannetta varten, jossa vallitsee epäily siitä, voidaanko henkilön, jota vastaan voidaan kohdistaa syytetoimia sopimusvaltiossa, hyväksi soveltaa *ne bis in idem* -periaatetta tältä osin. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 57 artiklassa määrätään, että ”jos sopimuspuoli syyttää henkilöä rikoksesta ja jos tämän sopimuspuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on syytä epäillä, että syyte koskee samaa tekoa, josta toinen sopimuspuoli on hänet jo kerran lainvoimaisesti tuominnut, näiden viranomaisten on tarpeelliseksi katsoessaan pyydettävä asianomaiset tiedot sen sopimuspuolen toimivaltaisilta viranomaisilta, jonka alueella tuomio on annettu. Pyydetty tiedot on annettava mahdollisimman pikaisesti, ja ne on otettava huomioon päätettäessä meneillään olevan käsittelyn jatkamisesta”. Kyseinen määräys ilmentää tässä asiayhteydessä SEUT 4 artiklan 3 kohdassa vahvistettua vilpittömän yhteistyön periaatetta.

95. Näin ollen jos on viitteitä siitä, että *ne bis in idem* -periaate saattaa olla sovellettavissa rikossyytteisiin, joista Interpol on antanut unionin kansalaista koskevan punaisen ilmoituksen, muiden jäsenvaltioiden viranomaisilta odotetaan – jos ilmenee, että henkilön olinpaikka on niiden alueella –, on Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 57 artiklan valossa, että *ne bis in idem* (i) viipymättä toimivat tilanteen selvittämiseksi ja (ii) ottavat asianmukaisesti huomioon toisen jäsenvaltion toimittamat tiedot. Kuten edellä 85 kohdassa on todettu, unionin tuomioistuin on jo tehnyt selväksi, että jäsenvaltioilla on oltava mahdollisuus sen jäsenvaltion toimittamien asiakirjojen perustella, jossa henkilöä on syytetty, itse varmistaa, että *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisen edellytykset täyttyvät.

96. Niin kauan kuin toimivaltaisen jäsenvaltion viranomaiset eivät ole kyenneet tarkistamaan, sovelletaanko *ne bis in idem* -periaatetta, niiden on luonnollisesti voitava panna punainen ilmoitus täytäntöön, ja jos se on asianmukaista ja tarpeen, rajoittaa etsityn henkilön liikkumisvapautta. Unionin oikeudessa ei näet ole perustaa, jonka nojalla niitä voitaisiin estää noudattamasta asiaa koskevia kansallisia sääntöjään tai tapauksen mukaan mahdollisesti sovellettavia kansainvälisiä sopimuksia. Kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet tämän ratkaisun, jossa mahdollisesti vahvistetaan, että *ne bis in idem* -periaate on pätevästi tullut sovellettavaksi tiettyyn punaiseen ilmoitukseen nähden, tämä nimenomainen lopullinen ratkaisu sitoo kaikkia muita jäsenvaltioita.

⁴³ Ks. tuomio 29.6.2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kursivointi tässä.

⁴⁴ Ibid., 47 kohta.

⁴⁵ Tuomio 6.9.2016, Petruhhuin (C-182/15, EU:C:2016:630, 36 ja 37 kohta) ja vastaavasti tuomio 10.4.2018, Pisciotti (C-191/16, EU:C:2018:222, 47 kohta). Kursivointi tässä.

d) Välipäätelmä (ja sisäinen analogia)

97. Katson edellä esitetyn valossa, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla, yhdessä perusoikeuskirjan 50 artiklan ja SEUT 21 artiklan 1 kohdan kanssa, on esteenä sille, että jäsenvaltiot panevat täytäntöön Interpolin kolmannen valtion pyynnöstä antaman punaisen ilmoituksen ja näin rajoittavat henkilön liikkumisvapautta, edellyttäen, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomais on tehnyt lopullisen ratkaisun siitä, sovelletaanko *ne bis in idem* -periaatetta todella niiden nimenomaisten rikossyytteiden osalta, joista tämä ilmoitus annettiin.

98. Totean loppuhuomautuksena tähän ehdotettuun vastaukseen, että tällainen ratkaisu olisi myös järjestelmällisesti johdonmukainen samankaltaisia asioita sääntelevien unionin sisäisten instrumenttien, kuten rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä annetun direktiivin 2013/41/EU⁴⁶ tai eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 2002/584/YOS,⁴⁷ kanssa.

99. Direktiivin 2014/41 11 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan *ne bis in idem* -periaate on yksi eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteista. Tässä yhteydessä ei pidä jättää huomiotta sitä, että eurooppalainen tutkintamääräys voidaan antaa myös *ennen* rikosoikeudellisen menettelyn aloittamista⁴⁸ ja niin ikään menettelyissä, jotka eivät muodollisesti kansallisen lainsäädännön mukaan ole rikosoikeudellisia.⁴⁹ Toinen instrumentti, johon sisältyy samankaltaisia säännöksiä kuin direktiiviin 2014/241, on eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehty puitepäätös 2002/584/YOS.⁵⁰ Kyseiset säännökset osoittavat, ettei Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklaa voida tulkita suppeasti: unionin lainsäätäjä ei pidä *ne bis in idem* -periaatetta pelkkänä esteenä sille, että kansalainen ilmestyy oikeussaliin kahdesti. Siihen liittyy selvästi muutakin. Periaatteen on vähintäänkin oltava esteenä toimenpiteille, jotka riippumatta siitä, miten ne kansallisessa lainsäädännössä on luokiteltu, rajoittavat ankarasti henkilön vapauksia (kuten kiinniotto tai väliaikainen säilöönotto) ja joiden toteuttaminen liittyy loogisesti, toiminnallisesti ja ajallisesti rikosoikeudelliseen menettelyyn, myös kolmannessa valtiossa käytävään.⁵¹

100. Toiseksi nämä kaksi instrumenttia vahvistavat myös, että jotta *ne bis in idem* -periaatteen estävä vaikutus syntyy, on oltava lopullinen ratkaisu siitä, että kyseistä periaatetta todella sovelletaan nimenomaisessa tapauksessa. Unionin lainsäätäjä on itse asiassa noudattanut samankaltaista lähestymistapaa eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanoon nähden. Direktiivin 2014/41 johdanto-osan 17 perustelukappaleen mukaan jäsenvaltion viranomaiset voivat kieltäytyä eurooppalaisen tutkintamääräyksen täytäntöönpanosta, jos sen täytäntöönpano olisi *ne bis in idem* -periaatteen vastaista. Siinä todetaan kuitenkin, että “koska eurooppalaisen tutkintamääräyksen perustana oleva menettely on luonteeltaan alustava, sen täytäntöönpanosta ei saisi kieltäytyä, *jos sen tarkoituksena on selvittää mahdollinen ristiriita ne bis in idem*”

⁴⁶ 3.4.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2104, L 130, s. 1).

⁴⁷ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2020 tehty puitepäätös 2002/584/YOS (EUVL 2014, L 130, s. 1).

⁴⁸ Ks. direktiivin 2014/41 4 artiklan a alakohta.

⁴⁹ Ks. direktiivin 2014/41 4 artiklan b, c ja d alakohta.

⁵⁰ Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna.

⁵¹ Tässä yhteydessä korostaen jälleen tämän ratkaisuehdotuksen 70 kohdassa esitettyä pääasiallisesti a fortiori systeemistä väitettä: olisi melko erikoista, jos päädyttäisiin sellaiseen käytännön ratkaisuun, että vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella, jolla yhteistyötä rikosoikeuden alalla on edistettävä, helpotettava ja se on tehtävä saumattomaksi, sovellettaisiin tosiasiallisesti paljon ankarampia ja rajoittavampia sääntöjä, kun taas mikä hyvänsä olisi mahdollista silloin, kun kolmas valtio olisi tilanteessa osallisena.

-periaatteen kanssa".⁵² On ilmeistä, että eurooppalainen tutkintamääräys ei ole yhtä rajoittava kuin toimenpide, jolla rajoitetaan kansalaisen liikkumisvapautta, mutta voidaan katsoa, että sen taustalla oleva periaatetta voidaan soveltaa tilanteisiin, joita säännellään Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 ja 57 artiklalla. Samoin puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdan mukaan *ne bis in idem* -periaate on yksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomista kieltäytymisperusteista. On kuitenkin niin, että niin kauan kuin täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomais ei ole tehnyt päätöstä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta, mukaan lukien puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdan mahdollisesta soveltamisesta, asianomainen henkilö voidaan sen 11 ja 12 artiklan nojalla ottaa kiinni ja pitää säilössä.⁵³

2. Neljännen ja kuudennen kysymyksen tarkastelu

101. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyrkii neljännellä ja kuudennella kysymyksellään, joita voidaan tarkastella yhdessä, pääasiallisesti selvittämään, ovatko direktiivin 2016/680 säännökset, luettuina yhdessä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa, esteenä sille, että Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietoja käsitellään edelleen, kun *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan rikossyytteisiin, joista ilmoitus annettiin.

102. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin nimittäin pyytää selvennystä siihen, pitäisikö kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, kun on todettu, että *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan, vaatia jäsenvaltioita poistamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvät etsityn henkilön henkilötiedot ja pidättäytymään näiden tietojen enemmästä käsittelystä. Se viittaa tältä osin direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohtaan, 7 artiklan 3 kohtaan, 8 artiklan 1 kohtaan ja 16 artiklaan.

103. Haluan heti aluksi huomauttaa, että edellä 85–92 kohdassa esitetyistä syistä ei ole selvää, onko *ne bis in idem* -periaate todella sovellettavissa käsiteltävässä asiassa. Näyttää siltä, että käsiteltävässä asiassa ei ole tehty tätä koskevaa sitovaa ratkaisua. Tästä näkökulmasta tarkasteltaessa voitaisiin kyllä väittää, että seuraava kysymys, jossa lähtöolettamana on, että *ne bis in idem*ä tosiasiallisesti sovelletaan, ja pohditaan, mitä tämä merkitsee tietojenkäsittelyn kannalta, on tässä vaiheessa hypoteettinen. Jos tämä periaate on kuitenkin sovellettavissa, ehdotan ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle annettavaksi seuraavan vastauksen.

104. Ensiksikin pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tapaus kuuluu direktiivin 2016/680 soveltamisalaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Se, että jäsenvaltioiden viranomaiset käsittelevät Interpolin antamiin punaisiin ilmoituksiin sisältyviä henkilötietoja, liittyy tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön (etsitty henkilö) ja sen tarkoituksena on kyseisen henkilön rikoksista syytteeseen saattaminen tai tälle rikoksista määrättyjen rangaistusten täytäntöönpano (kun otetaan huomioon Interpolin perussäännön 82 artiklassa vahvistettu punaisten ilmoitusten tarkoitus).

105. Direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava muun muassa, että henkilötietoja "käsitellään lainmukaisesti ja asianmukaisesti" (a alakohta), että *ne bis in idem*ä -- laillisia tarkoituksia varten, eikä niitä käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteen

⁵² Kursivointi tässä.

⁵³ On mielenkiintoista, että unioni tuomioistuin totesi 16.11.2010 antamassaan tuomiossa Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, 40 kohta), että kun otetaan huomioon Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja puitepäätöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdan yhteinen tavoite, joka on sen välttäminen, että henkilöä syytetään tai hänet tuomitaan rikosasiassa uudelleen samasta teosta, näitä sääntöjä on tulkittava yhdenmukaisesti.

sopimattomalla tavalla” (b alakohta) ja että ne ovat ”täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä” (d alakohta). Direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa puolestaan säädetään, että ”jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että käsittely on lainmukaista ainoastaan jos ja vain siltä osin kuin se on tarpeen toimivaltaisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi 1 artiklan 1 kohdan tarkoitusta varten ja se perustuu unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön”.

106. On kiistatonta, että direktiivin 2016/680 8 artiklan 1 kohdassa vahvistetut edellytykset yleensä täyttyvät, kun jäsenvaltioiden viranomaiset käsittelevät punaiseen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietoja sen täytäntöönpanoa varten. Niin ikään kiistatonta on, että jäsenvaltioiden viranomaiset näiden tehdessään toimivat *sekä unionin lainsäädännön että kansallisen lainsäädännön perusteella*. Kuten direktiivin 2016/680 johdanto-osan 25 perustelukappaleessa selvästi todetaan, ”kaikki jäsenvaltiot ovat [Interpolin] jäseniä. Toimeksiantonsa mukaisesti Interpol vastaanottaa, säilyttää ja jakaa henkilötietoja avustukseen toimivaltaisia viranomaisia kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa. Sen vuoksi unionin ja Interpolin yhteistyötä on aiheellista tiivistää *edistämällä tehokasta henkilötietojen vaihtoa* ja turvaamalla samalla perusoikeuksien ja -vapauksien noudattaminen henkilötietojen automaattisessa käsittelyssä. Kun henkilötietoja siirretään unionista Interpolille ja siihen jäseniä lähettäviin maihin, olisi sovellettava tätä direktiiviä ja erityisesti sen kansainvälisiä siirtoja koskevia säännöksiä”.⁵⁴

107. Lisäksi on myös selvää, että rikosten ennalta estäminen, tutkiminen ja paljastaminen ja niistä syyttäminen sekä rikoksista määrättyjen rangaistusten täytäntöönpano *edellyttävät*, että toimivaltaiset viranomaiset voivat käsitellä punaiseen ilmoitukseen sisältyviä tietoja. Interpolin toteuttamat värikoodein varustettuja ilmoituksia koskevat järjestelyt ovat yksi peruspilari rikospoliisivoimien keskinäisen avunannon järjestelmässä, jota varten Interpol perustettiin. Siltä osin kuin punaiset ilmoitukset mahdollistavat pakoilevien rikoksesta epäiltyjen tai tuomittujen olinpaikan nopeamman ja tehokkaan selvittämisen ja mahdollisesti syytteenpanon, niillä edesautetaan merkittävästi unionin tavoitetta tarjota kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, jossa toteutetaan asianmukaiset toimet rikosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

108. Näin ollen voi tuskin olla epäilystäkään siitä, että se, että jäsenvaltioiden (tai yhtä lailla Euroopan unionin) viranomaiset käsittelevät Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyviä henkilötietoja, on lähtökohtaisesti lainmukaista.

109. Tämän tultua todetuksi ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen esiin tuoma keskeinen seikka on, pitääkö tämä paikkansa myös, jos osoitetaan, että henkilöstä annettu punainen ilmoitus koskee tekoja, joihin hänen osaltaan unionissa sovellettaisiin ne bis in idem -periaatetta. Onko tällaisessa tapauksessa erityisesti niin, että direktiivi 2016/680 (i) edellyttää, että jäsenvaltioiden viranomaiset poistavat henkilön henkilötiedot, ja (ii) estää sen, että jäsenvaltioiden viranomaiset edelleen käsittelevät henkilötietoja?

110. Nähdäkseni molempiin kysymyksiin on vastattava kieltävästi.

111. Ensiksikin direktiivin 2016/680 7 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos ilmenee, että on siirretty virheellisiä henkilötietoja tai että henkilötietoja on siirretty lainvastaisesti, on asiasta ilmoitettava viipymättä vastaanottajalle. Tässä tapauksessa henkilötiedot on direktiivin (EU) 2016/680 16 artiklan mukaan oikaistava tai *poistettava* tai niiden käsittelyä on rajoitettava.

⁵⁴ Kursivointi tässä. Käsitteäkseni Saksassa punaisen ilmoituksen täytäntöönpano perustuu mm. liittovaltion rikospoliisista annetun lain (Bundeskriminalamtgesetz) säännöksiin.

112. Toisin kuin ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää, se, että henkilöön voidaan soveltaa *ne bis in idem* -periaatetta niiden rikossyytteiden osalta, joista punainen ilmoitus annettiin, ei kuitenkaan merkitse, että kyseiseen ilmoitukseen sisältyvät tiedot olisi siirretty lainvastaisesti. *Ne bis in idem* -periaate ei voi asettaa kyseenalaiseksi henkilötietojen kaltaisten tietojen todenmukaisuutta ja oikeellisuutta, sitä, että kyseistä henkilöä etsitään kolmannessa valtiossa, koska häntä on syytetty rikoksista tai hänen on todettu syyllistyneen niihin, eikä sitä, että hänestä on annettu pidätysmääräys kyseisessä valtiossa. Näiden tietojen alkuperäinen siirtäminen ei myöskään ollut lainvastaista edellä esitetyistä syistä.

113. Tämän vuoksi *ne bis in idem* -periaatteen soveltaminen ei merkitse, että asianomaisella henkilöllä olisi direktiivin 2016/680 16 artiklan nojalla oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista.

114. Toiseksi ei voida kohtuudella väittää, että jos *ne bis in idem* -periaate olisi sovellettavissa, *kaikki* henkilötietojen edelleen käsittely olisi kiellettyä.

115. Direktiivin 3 artiklan 2 alakohdassa ”käsittely” määritellään hyvin väljästi siten, että sillä tarkoitetaan ”toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai muutoin, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista”. Kantajan esittämät väitteet, joihin ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin näyttää suhtautuvan myötämielisesti, merkitsisivät, että siitä hetkestä lähtien, jolloin todetaan, että *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan, mikään näistä toiminnoista (poistamista lukuun ottamatta) ei ole mahdollinen.

116. En kuitenkaan löydä tälle päätelmälle perustetta direktiivistä 2016/680. Mahdollista ”laitonta syytteesenpanoa” ei voida yksinkertaisesti rinnastaa direktiivissä 2016/680 tarkoitettuun ”laittoomaan tietojenkäsittelyyn”. Mikään direktiivin tekstissä ja varsinkaan sen järjestelmässä ja tarkoituksessa ei mahdollista sitä, että Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan taustalla olevaa logiikkaa sovellettaisiin direktiivillä 2016/680 perustettuun tietosuojajärjestelmään, eikä sitä, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin ryhtyisi ratkaisemaan kysymystä käsittelyn lainmukaisuudesta tällä perusteella. Näillä instrumenteilla on eri tarkoitus ja niillä pyritään eri tavoitteeseen; sen vuoksi niillä luodaan erityyppiset lainsäädäntökehykset.

117. Näyttää itse asiassa siltä, että asia on tältä osin päinvastoin kuin ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää: kyseisen direktiivin säännöksistä seuraa, että paitsi että henkilötietojen edelleen käsittely on lainmukaista, sitä myös käsittelyn tarkoituksen valossa edellytetään.

118. Jotkut käsittelytoimet saattavat todella olla tarpeen – ja siten sallittuja direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan nojalla – sen varmistamiseksi, että tehtävä, jota varten tiedot kerättiin (punaisen ilmoituksen täytäntöönpanoa varten), suoritetaan muun muassa ”lainmukaisesti ja asianmukaisesti”.

119. Kuten komissio sekä eräät hallitukset huomauttavat, tietojen jonkinasteisesta edelleen käsittelyä (kuten kyselyä, muokkaamista, luovuttamista ja levittämistä) voidaan edellyttää, jotta vältetään tilanne, jossa henkilöön, josta punainen ilmoitus annettiin, kohdistetaan virheellisesti rikosoikeudellisia toimenpiteitä jäsenvaltioissa, tai jos tällaisia toimenpiteitä on toteutettu, jotta varmistetaan näiden toimenpiteiden nopea peruuttaminen.

120. Jonkinlaista tietojen muokkaamista ja säilyttämistä voidaan myös edellyttää sellaisen tilanteen välttämiseksi, jossa henkilöön tulevaisuudessa kohdistetaan (jälleen) mahdollisesti lainvastaisia toimenpiteitä sellaisista teoista, jotka ne bis in idem -periaate kattaa. Esimerkiksi kuten edellä 38 kohdassa on todettu, käsiteltävässä asiassa ei voida sulkea pois sitä, että Amerikan yhdysvallat saattaa tulevaisuudessa pyytää Interpolia antamaan uudelleen punaisen ilmoituksen samoista teoista. Lisättäköön, että joidenkin rikosten osalta ei ole mahdotonta, että punainen ilmoitus annetaan samoista teoista useiden valtioiden pyynnöstä.

121. Tämän vuoksi juuri ne bis in idem -periaatteen soveltaminen yksittäistapauksessa saattaa edellyttää punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen edelleen käsittelyä. On huomattava, että edelleen käsittelyä ei suoriteta ainoastaan jäsenvaltioiden viranomaisten intressissä vaan myös tai ehkä erityisesti punaisen ilmoituksen kohteena olevan henkilön intressissä. Jos olisi toisin ja kaikki tiedot olisi poistettava välittömästi, kun ne bis in idem tulee sovellettavaksi, seuraukset voisivat olla melko erikoiset: kansallisten poliisiviranomaisten muisti ulottuisi lakisääteisesti yhtä pitkälle kuin Dori-kalan muisti (edelleen Nemoa etsimässä⁵⁵), niin että etsitty henkilö päätyisi siihen, että hänen olisi pakko – kuin jokseenkin valitettavassa uusinnassa Bill Murrayn Päivästä murmelina⁵⁶ – vedota ne bis in idem -periaatteen antamaan suojaan kyseessä oleviin rikossyytteisiin nähden ja osoitettava sen olemassaolo yhä uudelleen ja uudelleen.

122. Lisäksi jonkinasteinen tietojen edelleen käsittely voi olla sallittua direktiivin 2016/680 4 artiklan 2 kohdan nojalla; kyseistä säännöstä ei mainita ennakkoratkaisupyynnössä. Tässä säännöksessä sallitaan tietyissä olosuhteissa henkilötietojen käsittely ”*muuhun* 1 artiklan 1 kohdassa säädettyyn tarkoitukseen *kuin siihen, johon henkilötiedot kerättiin*”.⁵⁷ Tämä merkitsee, että punaisen ilmoituksen täytäntöönpanoa varten kerättyjä tietoja voidaan myös käsitellä (esimerkiksi järjestää, säilyttää ja arkistoida) tiettyjen edellytysten täytyttyessä, kun se on tarpeen direktiivissä sallittuja *muuta tarkoituksia* varten.⁵⁸

123. Näin ollen direktiivin 2016/680 teksti ja logiikka eivät tue tulkintaa, jonka mukaan kaikki edelleen käsittely on sinällään kiellettyä. On kuitenkin ilmeistä, että henkilötietojen edelleen käsittelyn on oltava direktiivin 2016/680 vaatimusten mukaista, joita yhä sovelletaan tilanteeseen täysimääräisesti.

124. Yhdyn erityisesti Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukseen siltä osin, että on ratkaisevaa määrittää, voidaanko edelleen käsittelyn, kun otetaan huomioon erityiset olosuhteet, katsoa olevan *tarpeen* direktiivin 2016/680 4 artiklan ja 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Esiin tuleva kysymys on yksinkertaisesti se, voidaanko tiettyä käsittelytointa edellyttää sen valossa, että henkilöön sovelletaan ne bis in idem -periaatetta.

125. Voidaan esimerkiksi katsoa, että tietojen pysyvästi säilyttäminen varustettuna merkinnällä siitä, että henkilöä ei voida syyttää noista teoista ne bis in idem -periaatteen vuoksi, on tarpeen, kun taas sellaisen tiedon edelleen levittäminen poliisivoimille, että kyseistä henkilöä etsitään punaisen ilmoituksen perusteella, ei ehkä ole sitä. On selvää, että tällainen arviointi voidaan suorittaa vain tapauskohtaisesti kaikkien merkityksellisten seikkojen valossa.

⁵⁵ Nemoa etsimässä (2003), ohjaus Andrew Stanton ja Lee Unkrich (Pixar ja Walt Disney).

⁵⁶ Päiväni murmelina (1993), ohjaus Harold Ramis (Columbia Pictures).

⁵⁷ Kursivointi tässä.

⁵⁸ Lisäksi direktiivin 2016/680 4 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyyn voi kuulua ”käsittely yleisen edun mukaista arkistointia taikka tieteellistä, tilastollista tai historiallista käsittelyä varten 1 artiklan 1 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin edellyttäen, että rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevat asianmukaiset suojatoimet toteutetaan”.

126. Tässä yhteydessä lienee syytä huomauttaa, että direktiivin 2016/680 4 artiklan 3 kohdan mukaan rekisterinpitäjän on osoitettava, että se on noudattanut tarpeellisuuskriteeriä. On myös muistettava, että rekisteröidyillä on tiettyjä hänelle direktiivin 12 ja 18 artiklassa annettuja oikeuksia.

127. Voin esimerkiksi kuvitella, että henkilöllä, josta on annettu punainen ilmoitus, voitaisiin tunnustaa olevan oikeus vaatia jäsenvaltioiden viranomaisia täydentämään tai päivittämään tietokannoissaan olevaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvät tiedot lisäämällä tarvittaessa tieto siitä, että henkilö on jo ollut unionin alueella syytteessä näistä teoista ja että hänet on vapautettu syytteestä tai tuomittu kyseisistä teoista. Direktiivin 2016/680 4 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla jäsenvaltioiden on nimittäin säädettävä siitä, että henkilötiedot ovat mm. ”täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä.” Tätä varten direktiivin 2016/680 16 artiklan 1 kohdassa annetaan rekisteröidyille muun muassa ”oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä.” On kuitenkin huomattava, että käsiteltävän asian kontekstissa tällainen skenaario on vielä jokseenkin hypoteettinen, kun otetaan huomioon, että mikään toimivaltainen jäsenvaltion viranomainen ei ole todennut, sovelletaanko *ne bis in idem* -periaatetta kantajan tilanteeseen.

128. Edellä esitetyn valossa katson, että direktiivin 2016/680 säännökset, luettuina yhdessä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa, eivät ole esteenä Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen edelleen käsittelylle, vaikka *ne bis in idem* -periaatetta sovellettaisiin rikossyytteisiin, joista punainen ilmoitus oli annettu, kunhan käsittely suoritetaan kyseisessä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.

3. Viidennen kysymyksen tarkastelu

129. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy viidennellä kysymyksellään, onko Interpolin kaltaisella kansainvälisellä järjestöllä direktiivin 2016/680 soveltamisen kannalta riittävä tietosuojan taso, jos ei ole tehty kyseisen direktiivin 36 artiklan mukaista päätöstä tietosuojan riittävydestä ja/tai ei ole vahvistettu kyseisen direktiivin 37 artiklan mukaisia asianmukaisia suojatoimia.

130. Kun otetaan huomioon tämän kysymyksen muotoilu, vastaus siihen on melko yksinkertainen. Direktiivin 2016/680 säännökset ovat tältä osin selvät: kansainvälisen järjestön tietosuojan taso ei ole direktiivin 2016/680 tarkoitettuun tavoin riittävä, jos ei ole tehty sen 36 artiklan mukaista päätöstä tietosuojan riittävydestä eikä ole vahvistettu sen 37 artiklassa tarkoitettuja asianmukaisia suojatoimia, *jollei* jokin sen 38 artiklassa säädetyistä poikkeuksista ole sovellettavissa.

131. Epäilen kuitenkin, että tällainen abstrakti ja yleinen vastaus, jossa pelkästään ohjataan ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin direktiivin 2016/680 V luvun säännösten välisten suhteiden pariin, ei ole se, mitä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kaipaa.

132. Ennakkoratkaisupyynnö vahvistaa tämän vaikutelman. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että jos Interpol pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa ei varmista, että punaiseen ilmoitukseen sisältyvät henkilötiedot poistetaan tai korjataan asianmukaisesti sen vuoksi, että *ne bis in idem* -periaatetta sovelletaan, saattaa herätä epäilyksiä Interpolin tietosuojasääntöjen asianmukaisuudesta direktiivin 2016/680 valossa. Tämä johtaisi ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan lopulta kysymykseen siitä, eikö jäsenvaltioiden pitäisi pidättyä yhteistyöstä Interpolin kanssa.

133. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa tässä suhteessa direktiivin 2016/680 johdanto-osan 64 perustelukappaleeseen, jossa todetaan, että ”kun henkilötietoja siirretään unionista kolmansissa maissa tai kansainvälisissä järjestöissä oleville rekisterinpitäjille, henkilötietojen käsittelijöille tai muille vastaanottajille, ei tulisi vaarantaa luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojan tasoa, joka unionissa perustuu [tähän direktiiviin]”. Käänteistä tilannetta, jossa kolmas maa tai kansainvälinen järjestö siirtää tietoja unionin jäsenvaltioille, ei nimenomaisesti säännellä direktiivissä 2016/680. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuin mukaan samoja periaatteita pitäisi kuitenkin soveltaa.

134. Nämä toteamukset saavat minut hieman hämmentyneeksi. Näyttää siltä, että ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyrkii viidennellä kysymyksellään oikeastaan saamaan vahvistuksen näkemykselleen siitä, että Interpolin tietosuojan taso *ei ole* riittävä direktiivin 2016/680 valossa, sillä perusteella, ettei ole tehty päätöstä tietosuojan riittävydestä ja ettei ole vahvistettu asianmukaisia suojatoimia.

135. En ole ensinnäkään vakuuttunut premissistä, jolle tämä kysymys perustuu, mutta mikä tärkeämpää, en myöskään ymmärrä, miksi kysymys on ylipäätään esitetty tämän menettelyn kontekstissa.

136. Ensiksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että direktiivissä 2016/680 on lainaukko siltä osin kuin siinä ei säännellä (sisään tulevaa) henkilötietojen siirtoa kansainvälisistä järjestöistä unioniin ja jäsenvaltioihin. Mielestäni tällaisen lainaukon olemassaolo ei ole millään tavoin ilmeistä. Unionin lainsäätävä säänteli henkilötietojen siirtoa unionista kolmannelle osapuolelle (oli se sitten kansainvälinen järjestö tai kolmas valtio) sen varmistamiseksi, että näitä tietoja, niiden lähdettyä unionin virtuaalitalasta, kohdellaan vastaavien standardien mukaisesti. Tilanne, joka liittyy siihen, että kolmas osapuoli siirtää henkilötietoja unioniin, on kuitenkin luonnollisesti erilainen. Kun nämä tiedot saapuvat unionin virtuaalitalaan, niiden kaiken käsittelyn on tapahduttava relevanttien unionin sääntöjen mukaisesti. Näissä tilanteissa ei näin ollen ehkä ole tarvetta direktiivin 2016/680 36-38 artiklassa säädettyjen kaltaisille säännöille. Unionilla ei myöskään ole intressiä (toimivallasta puhumattakaan) vaatia kolmansia osapuolia käsittelemään henkilötietoja, jotka eivät ole peräisin unionista, omia sääntöjään vastaavien sääntöjen mukaisesti.

137. Toiseksi vielä tärkeämpää on, että en ymmärrä, miksi unionin tuomioistuimen vastaus tähän kysymykseen olisi tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin voisi ratkaista sen käsiteltävänä olevan asian. Käsiteltävä asia ei koske tietojen siirtoa unionin jäsenvaltioista Interpolille vaan käänteistä tilannetta. Kysymys, joka tässä asiassa nousee esiin, on ennen kaikkea se, mitä unionin jäsenvaltiot voivat tehdä ja mitä ne eivät voi tehdä direktiivin 2016/680 mukaan, kun ne *saavat* Interpolilta tietoa henkilöstä, johon ne *bis in idem* -periaate saattaa olla sovellettavissa.

138. Näin ollen seurauksilla, jotka aiheutuisivat unionin tuomioistuimen (hypoteettisesta) toteamuksesta Interpolin tietosuojasääntöjen riittämättömyydestä, ei olisi mitään merkitystä kantajan erityisen tilanteen kannalta. Tämän perusteella päädyn näkemykseen, johon useat tässä asiassa huomautuksensa esittäneet yhtyvät ja jonka mukaan viidennen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat.

V Ratkaisuehdotus

139. Ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Verwaltungsgericht Wiesbadenin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14.6.1985 Benelux-talouслиiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artikla, yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklan ja SEUT 21 artiklan 1 kohdan kanssa, on esteenä sille, että jäsenvaltiot panevat täytäntöön Interpolin kolmannen valtion pyynnöstä antaman punaisen ilmoituksen ja näin rajoittavat henkilön liikkumisvapautta, edellyttäen, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on tehnyt lopullisen ratkaisun siitä, sovelletaanko ne bis in idem -periaatetta todella niiden nimenomaisten rikossyytteiden osalta, joista tämä ilmoitus annettiin.
- luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680 säännökset, luettuina yhdessä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 54 artiklan ja perusoikeuskirjan 50 artiklan kanssa, eivät ole esteenä Interpolin antamaan punaiseen ilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen edelleen käsittelylle, vaikka ne bis in idem -periaatetta sovellettaisiin rikossyytteisiin, joista punainen ilmoitus oli annettu, kunhan käsittely suoritetaan kyseisessä direktiivissä vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.
- Viides ennakkoratkaisukysymys jätetään tutkimatta.